

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

5/2013

OBSAH
Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných

57. *Právny režim pohľadávky priznanej v adhéznom konaní*
Pokiaľ bola pohľadávka žalobcovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287 a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemožno v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo posudzovať podľa iného právneho režimu. 3
58. *Započítanie pohľadávok*
Prejavom smerujúcim k započítaniu (§ 580 Občianskeho zákonníka) nie je samo predloženie faktúry druhej strane právneho vzťahu, a to ani v prípade, že táto strana uzná fakturovanú sumu čo do jej dôvodu a výšky. 5
59. *Lehota na odstránenie väd odvolania*
V § 205 ods. 3 O.s.p. stanovená (zákonná) lehota, v rámci ktorej môže odvolateľ rozšíriť rozsah a dôvody odvolania, sa vzťahuje iba na odvolanie, ktoré má všetky predpísané náležitosti. Ak odvolanie tieto náležitosti nemá, je súd povinný odvolateľa vyzvať, aby chýbajúce náležitosti doplnil a uložiť mu (sudcovskú) lehotu na ich doplnenie. Pokiaľ odvolateľ doplnil odvolanie do rozhodnutia odvolacieho súdu, je bez právneho významu, že k tomu došlo až po uplynutí odvolacej lehoty. 9
60. *Vylúčenie sudcu – informácie získané v priebehu disciplinárneho konania*
Skutočnosť, že sa sudca ako člen disciplinárneho senátu vopred oboznámil s okolnosťami, ktoré sú významné pre posúdenie veci v občianskom súdnom konaní, zakladá dôvodnú pochybnosť o jeho nezáujatosti v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. 11
61. *Potreba výkladu komunitárneho práva*
Ak súd v priebehu konania nedospeje k záveru o potrebe výkladu komunitárneho práva, a preto konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. nepreruší, prejednanie a rozhodnutie veci sudcom vnútroštátneho súdu nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ ani g/ O.s.p. 13
62. *Odňatie možnosti pred súdom konať – nedoručenie návrhu na zrušenie predbežného opatrenia*
Ak súd nedoručil návrh na zrušenie predbežného opatrenia na vyjadrenie všetkým účastníkom konania podľa § 114 ods. 2 O.s.p., odňal im možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. 17
63. *Nesprávne poučenie o neprípustnosti odvolania proti uzneseniu vydanému povereným zamestnancom súdu*
Nesprávne poučenie o neprípustnosti odvolania proti uzneseniu vydanému povereným zamestnancom súdu podľa § 175h ods. 1 a 3 O.s.p. má za následok predĺženie lehoty na podanie odvolania v zmysle § 204 ods. 2 O.s.p. 20
64. *Doručovanie rozhodnutia, nazeranie do spisu*
Prevzatie fotokópie rozhodnutia účastníkom konania alebo jeho zástupcom pri nazeraní do súdneho spisu (§ 44 ods. 1 O.s.p.) nemá právne účinky doručenia rozhodnutia v zmysle § 45 a nasl. O.s.p. 22
65. *Doručovanie písomnosti adresovanej orgánu alebo právnickej osobe*
Nie každé prevzatie písomnosti určenej do vlastných rúk, ktorá je adresovaná orgánu alebo právnickej osobe, niektorým z pracovníkom orgánu alebo právnickej osoby, má právne účinky riadneho doručenia v zmysle § 48 ods. 1 O.s.p. Tieto účinky vyvoláva iba doručenie pracovníkovi, ktorý bol na to oprávnený.
-

Osobu začlenenú do organizačnej štruktúry niektorého orgánu alebo právnickej osoby, ktorá je oprávnená preberať zásielky adresované tomuto orgánu alebo právnickej osobe, určuje autonómne adresáta zásielky.

Ten, kto realizuje doručenie písomností určenej do vlastných rúk (§ 45 ods. 1 O.s.p.) subjektom uvedeným v § 48 ods. 1 O.s.p., je povinný skúmať, či doručovanú písomnosť za adresáta preberá ten pracovník orgánu alebo právnickej osoby, koho adresáta určil za oprávneného na prijímanie jemu určených zásielok..... 24

66. *Skúmanie platnosti rozhodcovskej doložky spotrebiteľskej zmluvy v exekučnom konaní*

Už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je exekučný súd, konajúci o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený aj bez návrhu (ex offa) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne.

Ak exekučný súd zistí, že právomoc rozhodcovského súdu bola založená na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, je oprávnený vyvodit' všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou zmluvou viazaná. 27

67. *Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania; nevrátenie preddavku na odmenu a náhradu hotových výdavkov zaplateného oprávneným*

Exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom.

Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania sa nemôže považovať za súkromnoprávny vzťah.

Na strane súdneho exekútora nemôže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka tým, že po zastavení exekučného konania oprávnenému nevyúčtoval, ani nevrátil preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov, ktoré mu oprávnený zaplatil. 32

68. *Skúmanie platnosti rozhodcovskej zmluvy v exekučnom konaní pasivita spotrebiteľa*

Aj v prípade, že spotrebiteľ nevyužije právnu možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy..... 35

57.
ROZHODNUTIE

Pokiaľ bola pohľadávka žalobcovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287 a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemožno v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo posudzovať podľa iného právneho režimu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 27. septembra 2012 sp. zn. 7 M Cdo 15/2011)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 6. mája 2010 č. k. 13 C 1/2007-126 konanie v časti o zaplatenie 4 647,15 € zastavil (§ 96 ods. 1 a 3 O.s.p.) a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi úrok z omeškania vo výške 8,5% ročne zo sumy 4 547,15 € od 12. apríla 2008 do zaplatenia. Vo zvyšku návrh zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že navrhovateľ sa pôvodne domáhal zaplatenia sumy 4 647,15 € a jej príslušenstva na základe zmluvy o pôžičke z 13. novembra 2001, neskôr ale zmenil právny dôvod uplatňovania tejto sumy. Okresný súd Žilina totiž trestným rozkazom z 1. júla 2008 sp. zn. 9 T 78/2008 uznal odporcu za vinného z trestného činu podvodu (§ 250 ods. 1 a 4 písm. b/ Trestného zákona) a rozhodol aj o náhrade škody spôsobenej navrhovateľovi. Navrhovateľ sa vzhľadom na to v ďalšom konaní domáhal náhrady ušlého zisku (daného zmluvnými úrokmi, o ktoré prišiel) a zaplatenia úrokov z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Súd návrhu v časti vyhovel s odôvodnením, že odporca sa dostal do omeškania až dňom nasledujúcim po preštudovaní celého vyšetrovacieho spisu (12. apríla 2008), vo zvyšku úrokov z omeškania 7% ročne z dlžnej sumy od 12. apríla 2008 do zaplatenia a 15,5% ročne z dlžnej sumy od 13. marca 2002 do 11. apríla 2002 návrh ako nedôvodný zamietol.

Na odvolanie navrhovateľa smerujúce proti zamietajúcemu výroku rozsudku Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Co 344/2010 napadnutý rozsudok v tomto výroku potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd sa v zásadných a rozhodujúcich záveroch stotožnil so súdom prvého stupňa. K argumentácii navrhovateľa, že ak by sa odporca pri uzatváraní zmluvy nedopustil podvodu, mohol dosiahnuť zisk, odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa uviedol, že odporca od počiatku nemal vôľu požičanú istinu vrátiť a zrejme ani platiť úroky. Konštatovanie súdu prvého stupňa, že nárok na náhradu škody uplatnil navrhovateľ v prípravnom konaní a odporca sa o tom dozvedel až 11. apríla 2008, považoval za správny aj odvolací súd.

Na podnet navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu Žilina zo 6. mája 2010 č. k. 13 C 1/2007-126 vo výroku, ktorým vo zvyšku návrh na zaplatenie úroku z omeškania zamietol, a proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Co 344/2010 vo výroku, ktorým prvostupňový rozsudok v tejto časti potvrdil. Uviedol, že napadnuté výroky rozhodnutí spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Konštatoval, že odporca sa dopustil trestného činu podvodu tým, že navrhovateľa pri uzatváraní zmluvy o pôžičke uviedol do omylu; v dôsledku toho je táto zmluva absolútne neplatná. Súd dostatočne nezohľadnili, že navrhovateľ sa najskôr domáhal zaplatenia ním požadovanej sumy ako plnenia zo zmluvy, a omeškanie nesprávne počítali od prípravného konania, i keď sa odporca o svojej povinnosti zaplatiť dlh mohol dozvedieť už skôr. Z týchto dôvodov generálny prokurátor navrhol uvedené rozsudky v napadnutých výrokoch zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie

Odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nebolo podané dôvodne.

V danom konaní o mimoriadnom dovolaní je podstatnou otázkou príslušenstva pohľadávky. Podľa názoru generálneho prokurátora sa sudy pri riešení tejto otázky dopustili nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

Najvyšší súd pri preskúvaní právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov vzal na zreteľ, že navrhovateľ nárok na zaplatenie sumy 140 000 Sk požadovanej od odporcu vyvodzoval najskôr zo zmluvy o pôžičke z 13. novembra 2001, neskôr zo škody, ktorú mu spôsobil odporca. Odporca bol trestným rozkazom z 1. júla 2008 sp. zn. 9 T 78/2008 uznaný za vinného z trestného činu podvodu. Týmto trestným rozkazom mu zároveň bola uložená povinnosť nahradiť poškodenému (navrhovateľovi) škodu vo výške 1 130 000 Sk, v ktorej je zahrnutá aj suma uplatnená v tomto konaní. So zreteľom na rozhodnutie o náhrade škody v trestnom konaní navrhovateľ čiastočne vzal späť návrh na začatie konania a zmenil právny dôvod uplatňovania požadovanej sumy – tvrdil, že táto suma predstavuje dohodnutý úrok a úrok z omeškania, ktoré sú jeho škodou (§ 420 ods. 1 a § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Najvyšší súd pripomína, že právoplatným rozhodnutím v trestnom konaní o tom, že odporca spáchal trestný čin boli sudy boli v preskúvanej veci viazané (vid' § 135 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľ po úpravách petitu žiadal, aby odporcovi bola uložená povinnosť zaplatiť mu úroky a úroky z omeškania zo sumy, ktorá mu bola priznaná v trestnom konaní ako náhrada škody. V zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka sú úroky aj úroky z omeškania príslušenstvom pohľadávky. Právna povaha nároku navrhovateľa na sumu požadovanú v tomto občianskom súdnom konaní bola daná už v trestnom konaní, a to prisúdením istiny ako náhrady škody spôsobenej odporcom. Pokiaľ bola pohľadávka navrhovateľovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287 a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemôže sa v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo riadiť iným právnym režimom. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu preto nebol žiadny dôvod podriaďovať tento nárok pod iné ustanovenia Občianskeho zákonníka a navrhovateľom požadovanú sumu považovať napríklad za plnenie zo zmluvy alebo z právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia.

V predmetnej veci sudy správne posúdili tak predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, ako a jej rozsah, moment, kedy sa odporca dostal do omeškania (§ 420 ods. 1 a § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka), a tiež výšku navrhovateľom opodstatnene požadovaného plnenia.

Najvyšší súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že generálny prokurátor nedôvodne namieta, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.); mimoriadne dovolanie preto zamietol (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

58.
ROZHODNUTIE

Prejavom smerujúcim k započítaniu (§ 580 Občianskeho zákonníka) nie je samo predloženie faktúry druhej strane právneho vzťahu, a to ani v prípade, že táto strana uzná fakturovanú sumu čo do jej dôvodu a výšky.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2012 sp.zn.4 M Cdo 14/2011)

Z odôvodnenia:

Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť jej sumu 16 096,35 € s príslušenstvom z dôvodu, že pri vyhotovovaní súpisu majetku úpadcu zistila, že do majetku patrí aj pohľadávka úpadcu voči žalovanej v tejto výške; išlo o nezaplatené faktúry za nájomné v zmysle zmluvy o nájme nebytových priestorov. Uvedená pohľadávka bola zaradená žalobkyňou (správkyňou úpadcu) do súpisu podstaty v konkurznom konaní.

Okresný súd Čadca rozsudkom z 29. apríla 2010 č.k. 6 C 184/2009-164 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 16 096,35 € s príslušenstvom (konkretizovaným vo výroku tohto rozsudku); rozhodol tiež náhrade trov konania. Vychádzal z toho, že žalovaná na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov z 31. augusta 2005 bola povinná platiť nájomné v dohodnutej výške. K vzájomnému započítaniu pohľadávok žalovaného a žalovanej v zmysle § 580 a § 581 Občianskeho zákonníka nedošlo. Pokiaľ žalovaná v konaní tvrdila, že spoločnosti S, a.s. doručila 2. januára 2009 faktúru č. 1/2009 vystavenú na sumu 80 949,26 €, súd dospel k záveru, že žalovaná neuniesla dôkaznú povinnosť a nepreukázala, že faktúru skutočne doručila uvedenej spoločnosti. Pokiaľ doručenie faktúry potvrdzuje svedok Ing. J. O., toto tvrdenie bolo vo veľkej miere všeobecné a nekonkretizovalo spôsob, akým sa mala faktúra na jeho stôl dostať. Rozhodnutie o príslušenstve pohľadávky odôvodnil súd poukázaním na § 365 a § 369 Obchodného zákonníka a rozhodnutie o trovách konania poukázaním na § 142 ods. 1 O.s.p. a úspech žalobkyne v konaní.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Žiline rozsudkom z 30. augusta 2010 sp. zn. 9 Co 257/2010 napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 O.s.p.), pričom žiadnemu z účastníkov konania nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa pri hodnotení jednotlivých dôkazov postupoval správne a prijal aj správne právne závery. Z predložených listinných dôkazov jednoznačne vyplýva, že žalovaná s úpadcom uzatvorila zmluvu o nájme nebytových priestorov vrátane dodatku č. 1, pričom v zmluve je vyšpecifikovaný predmet a účel nájmu, ako aj výška nájomného. Na základe tejto zmluvy boli vystavované jednotlivé faktúry na zaplatenie nájomného, ktoré zo strany žalovanej napadnuté alebo spochybnené neboli. Žalovaná v konaní tvrdila, že došlo k započítaniu pohľadávok, lebo voči úpadcovi faktúrou z 2. januára 2009 urobila prejav smerujúci k započítaniu. Z výpovedí svedkov v konaní však vyplynulo, že táto faktúra nebola prenajímateľovi doručená. Súd prvého stupňa preto správne poukázal na to, že žalovaná v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že faktúru doručila. Aj podľa názoru odvolacieho súdu teda nepreukázala, že urobila kompenzačný prejav adresovaný druhému účastníkovi. K započítaniu pohľadávok nedochádza automaticky, len čo sa pohľadávky spôsobilé k započítaniu stretnú, ale sa vyžaduje k tomu smerujúci právny úkon niektorého z účastníkov záväzkového právneho vzťahu, z ktorého musí byť zrejmé, ktorá pohľadávka a v akom rozsahu sa uplatňuje na započítanie proti pohľadávke veriteľa. Žalovaná hodnoverným spôsobom nepreukázala, že list z 2. januára 2009 nazvaný ako započítanie pohľadávky spolu s faktúrou z 2. januára 2009 doručila spoločnosti S, a.s. Uvedený započítací prejav s predmetnou faktúrou neuvádza žalovaná ani v odôvodnení odporu proti platobnému rozkazu, v ktorom len všeobecne konštatuje, že úhrada nájomného sa vykonáva jeho čiastočným započítaním a zápočet nastáva priamo dňom splatnosti účtovanej výšky nájomného. Následne ale v konaní tvrdila, že k započítaniu došlo práve listom a faktúrou z 2. januára 2009.

Na základe podnetu žalovanej podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti uvedenému rozsudkom mimoriadne dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil súd prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa názoru generálneho prokurátora sa súdy v danej

veci neriadili dôsledne ustanoveniami § 1 až § 3, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1, § 220 O.s.p., ani § 580 a § 581 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v konaní došlo v dôsledku toho k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Súdny nevenovali dostatočnú pozornosť výsluchu svedka P. H. a Ing. J. O. a tiež jednotlivým ustanoveniam zmluvy o nájme nebytových priestorov. Uviedol, že zmluva o nájme nebytových priestorov okrem úpravy nájmu obsahovala aj ustanovenia riešiace vzťah medzi vynaloženými investíciami žalovanou do rekonštrukcie nehnuteľnosti a platieb dohodnutého nájomného. Poukázal na jej článok III., podľa ktorého sa úhrada nájomného vykonáva čiastočným započítaním, ktoré nastáva dňom splatnosti účtovanej výšky nájomného. Pozornosť upriamil aj na článok V. predmetnej zmluvy, v zmysle ktorého splatnosť a výška pohľadávok predstavujúcich investície žalovanej do rekonštrukcie bola podmienená ich odsúhlasením prenajímateľom; dohoda o započítaní môže byť aj ústna (§ 581 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru generálneho prokurátora bola vôľa prenajímateľa a žalovanej ako nájomcu čo do vzájomného započítania ich vzájomných pohľadávok v článku III. nájomnej zmluvy prejavovaná dostatočne určite a pohľadávky boli spôsobilé na započítanie. Konštatoval, že výška budúcej predpokladanej pohľadávky uplatnenej na započítanie nemusí byť v čase uzatvárania takejto dohody ešte celkom presne známa. Podstatné je, že ide o pohľadávku, ktorá je určená na započítanie. V danej veci bol tento predpoklad splnený. S poukazom na článok V. zmluvy o nájme generálny prokurátor uviedol, že k vzájomnému započítaniu pohľadávok z nájomného a z vynaložených investícií dôjde až na základe odsúhlasenia investícií nájomcu prenajímateľom. V danom prípade bol rozhodujúci 22. december 2008, keď prenajímateľ písomne schválil výšku investícií 2 438 677,49 Sk a došlo k ich uznaniu (§ 558 Občianskeho zákonníka). Momentom odsúhlasenia investícií vynaložených do rekonštrukcie nehnuteľnosti prenajímateľom sa pohľadávka žalovanej stala určitou aj z hľadiska jej výšky. Z výpovede svedka P. H. vyplynulo, že 22. decembra 2008 bolo prerokované aj vzájomné započítanie pohľadávok; súdy tomu ale nevenovali dostatočnú pozornosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

V prejednávanej veci išlo o záväzkový vzťah medzi podnikateľmi (§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka), preto treba vychádzať z právnej úpravy započítania pohľadávok obsiahnutej v § 358 až § 364 Obchodného zákonníka a § 580 a § 581 Občianskeho zákonníka. Podľa § 1 ods. 1 Obchodného zákonníka, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon. Podľa § 358 Obchodného zákonníka na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde. Započítaniu však nebráni, ak je pohľadávka premlčaná, ale premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie. Podľa § 359 Obchodného zákonníka proti splatnej pohľadávke nemožno započítať nesplattnú pohľadávku, ibaže ide o pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý nie je schopný plniť svoje peňažné záväzky. Podľa § 580 Občianskeho zákonníka ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia započítať nemožno premlčané pohľadávky, pohľadávky, ktorých sa nemožno domáhať na súde, ako aj pohľadávky z vkladov. Proti splatnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.

V predmetnej veci bolo rozhodujúcim právne posúdenie započítacieho prejavu žalovanej, ktorý mala urobiť 2. januára 2009 v zmysle faktúry č. 1/2009 splatnej 17. januára 2009.

Započítanie (kompenzácia) je spôsob zániku vzájomne sa kryjúcich pohľadávok dlžníka a veriteľa. Tým odpadá dvojité splnenie vzájomných pohľadávok. Právne účinky (zánik záväzkov) nastávajú ku dňu stretnutia vzájomných pohľadávok, ak sú splnené všetky predpoklady pre započítanie. Základným predpokladom pre započítanie je : a/ vzájomnosť pohľadávok – musí ísť o dva záväzky medzi tými istými subjektmi, kedy veriteľ jednej pohľadávky je zároveň dlžníkom druhej a naopak, b/ rovnaký druh plnenia – predmetom plnenia oboch pohľadávok musia byť veci rovnakého druhu, nie veci individuálne určené, c/ spôsobilosť pohľadávok na započítanie – musí ísť o pohľadávky zo súkromnoprávneho vzťahu, pričom kompenzabilné nie sú pohľadávky, ktorých započítanie je vylúčené zákonom alebo dohodou, d/ právny úkon smerujúci k započítaniu.

K zániku záväzku započítaním nedochádza automaticky, keď sa pohľadávky stretli, ale až na základe jednostranného právneho úkonu (*compensatio necessaria*) alebo dvojstranného právneho úkonu – dohody (*compensatio voluntaria*).

Ku kompenzácii v zmysle § 580 Občianskeho zákonníka je potrebné, aby jeden z účastníkov urobil prejav smerujúci k započítaniu adresovaný druhému účastníkovi. Forma pre tento právny úkon nie je predpísaná, stačí aj len ústny prejav. Ide o jednostranný právny úkon, pre platnosť ktorého sa vyžadujú náležitosti v zmysle § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z jeho obsahu musí byť zrejme najmä to, ktorá pohľadávka sa uplatňuje na započítanie, v akej výške, proti ktorej pohľadávke veriteľa, prípadne proti ktorým z viacerých pohľadávok. Započítací prejav je možné urobiť po tom, čo sa pohľadávky stretli, teda od okamihu splatnosti tej pohľadávky, ktorá sa stala splatnou neskôr. Započítací prejav, aj keď bol urobený až po splatnosti oboch pohľadávok, má účinky späťne k okamihu stretu pohľadávok (*ex tunc*). K tomuto okamihu, kedy došlo k splatnosti oboch započítavaných pohľadávok, dochádza k zániku pohľadávok následkom započítania, a to v rozsahu, v akom sa vzájomne kryjú. Ak je jedna z nich vyššia, zaniká len do výšky protipohľadávky, vo zvyšku zostáva naďalej v platnosti.

Najvyšší súd nepovažuje za správny názor, že v danom prípade došlo k vzájomnému započítaniu pohľadávok z nájomného a z vynaložených investícií odsúhlasím investícií prenajímateľom 22. decembra 2008, kedy písomne schválil výšku investícií vložených do objektu nájomníčkou.

Už bolo uvedené, že započítanie pohľadávky je podmienené právnou skutočnosťou, ktorou je prejav vôle (úkon) započítavajúcej strany smerujúci k započítaniu. Len na základe kompenzačného prejavu nastane zánik započítavaných pohľadávok v rozsahu, v akom sa kryjú. K takémuto prejavu vôle v danom prípade nedošlo.

Zo zápisnice z rokovania z 22. decembra 2008 vyplýva, že prenajímateľ na základe predloženého rozpočtu schválil investíciu do objektu vo výške 2 438 677,49 Sk. Z tejto zápisnice nevyplýva, že by žalovaná (nájomníčka) vykonala akýkoľvek úkon smerujúci k započítaniu konkrétnej čiastky predstavujúcej jej dlh na dovtedy nezaplatenom nájomnom, ktoré jej prenajímateľ účtoval pravidelne faktúrami za každé príslušné obdobie nájmu. Z podania žalobkyne zo 16. novembra 2009 vyplýva, že žalovaná nikdy nepredložila prenajímateľovi vyúčtovanie vložených investícií do predmetného objektu. Z výpovede žalovanej na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 1. apríla 2010 navyše vyplýva, že žalovaná od roku 2005 do roku 2008 v účtovnej evidencii svojej firmy neevidovala žiadne výdavky, ktoré boli spojené s realizáciou investičných prác do objektu. Z výpovede svedka P. H. vyplýva, že 22. decembra 2008 reálne k započítaniu pohľadávky nedošlo, bolo iba dohodnuté, že žalovaná vystaví započítaciu faktúru alebo započítací prejav. Námietka generálneho prokurátora, že k právnemu úkonu započítania došlo 22. decembra 2008, preto nemôže obstáť.

Súdy nižších stupňov potom správne zamerali svoje dokazovanie na preukázanie, či a kedy žalovaná urobila voči prenajímateľovi úkon smerujúci k započítaniu.

Podľa § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. V prejednávanej veci žalovaná tvrdila, že 2. januára 2009 osobne doručila prejav smerujúci k započítaniu pohľadávky do sídla prenajímateľa a že konečná výška investície uplatňovanej na započítanie je určená faktúrou doručenou v tento deň prenajímateľovi. Súd prvého stupňa na otázku doručenia tejto písomnosti vykonal dôkladné dokazovanie nielen listinnými dôkazmi (o.i. predložením evidencie došlej a odoslanej pošty za obdobie od 22. decembra 2008 do 5. januára 2009), ale aj výsluchmi svedkov (zamestnancov prenajímateľa).

Písomný prejav vôle je doručený druhému účastníkovi v okamihu, kedy sa ocitne vo sfére jeho dispozície, ibaže zákon stanoví určitý spôsob doručovania. Písomnosť sa ocitne vo sfére dispozície druhého účastníka tým, že získa možnosť zoznámiť sa s jej obsahom. Nie je pritom nevyhnutné, aby sa druhý účastník skutočne s obsahom prejavu vôle zoznámil. Rozhodujúce je, aby mal objektívnu možnosť obsah písomnosti poznať.

Občiansky zákonník nepredpisuje doručenie zásielky obsahujúcej právny úkon smerujúci k započítaniu do vlastných rúk druhého účastníka. Takúto zásielku možno druhej strane doručiť akýmkoľvek spôsobom, ktorým sa dostane do sféry jej dispozície, teda aj osobným odovzdaním. V prejednávanej veci žalovaná tvrdila, že zásielku odovzdala osobne v sídle prenajímateľa príslušnej zamestnankyni, ktorá svojim podpisom prevzatie

faktúry potvrdila. Žalovaná nevedela identifikovať osobu, ktorej faktúru odovzdala a vykonaným dokazovaním v konaní bolo preukázané, že podpis na faktúre nepatrí žiadnej zamestnankyni prenajímateľa; doručenie faktúry so započítacím prejavom nepotvrdzujú ani údaje vyznačené v knihe doručenej a odoslanej pošty. Žalovaná v tomto zmysle neunesla ju zaťažujúce dôkazné bremeno – výsledky vykonaného dokazovania v ničom neopodstatňujú záver, že žalovaná listinu obsahujúcu jej prejav vôle smerujúci k započítaniu pohľadávky v uvedený deň doručila do sídla prenajímateľa (iný spôsob doručenia ani netvrdila).

Súdy oboch nižších stupňov v danom prípade správne posúdili otázku vzájomného započítania pohľadávky a na prejednávajúcu vec správne aplikovali § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka. Správny je ich záver, že nedošlo k započítaniu pohľadávky jednostranným právnym úkonom žalovanej. Generálny prokurátor neopodstatnene namieta, že napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie uvedených dôvodov mimoriadne dovolanie zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.

59. ROZHODNUTIE

V § 205 ods. 3 O.s.p. stanovená (zákonná) lehota, v rámci ktorej môže odvolateľ rozšíriť rozsah a dôvody odvolania, sa vzťahuje iba na odvolanie, ktoré má všetky predpísané náležitosti. Ak odvolanie tieto náležitosti nemá, je súd povinný odvolateľa vyzvať, aby chýbajúce náležitosti doplnil a uložiť mu (sudcovskú) lehotu na ich doplnenie.

Pokiaľ odvolateľ doplnil odvolanie do rozhodnutia odvolacieho súdu, je bez právneho významu, že k tomu došlo až po uplynutí odvolacej lehoty.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júna 2012 sp. zn. 6 Cdo 30/2012

Z odôvodnenia:

Okresný súd Piešťany medzitýmnym rozsudkom z 2. februára 2010 č. k. 6 C 308/2008-169 určil, že je neplatné okamžitého skončenia pracovného pomeru účastníkov urobené úkonom žalovaného z 29. júna 2007; zároveň určil, že pracovný pomer účastníkov na základe pracovnej zmluvy z 1. apríla 1983 naďalej trvá. Vec právne posúdil podľa ustanovení § 68 ods. 1 písm. b/, § 68 ods. 2 a § 70 Zákonníka práce. Dospel k záveru, že v okamžitom skončení pracovného pomeru nie sú vymedzené jeho dôvody tak, aby ich nebolo možné zameniť s inými dôvodmi, zvolené formulácie dôvodov okamžitého skončenia pracovného pomeru neboli dostatočne určité a konkrétne a nezodpovedali požiadavke vyplývajúcej z § 70 Zákonníka práce.

Krajský súd v Trnave uznesením zo 7. marca 2011 sp. zn. 10 Co 303/2010 na odvolanie žalovaného napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa nezistil v potrebnej miere skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Podľa jeho názoru z okamžitého skončenia pracovného pomeru bolo zrejmé, že dôvodom skončenia pracovného pomeru bolo závažné porušenie pracovnej disciplíny, ktoré bolo dostatočne konkretizované konaním žalobcu.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť, odvolanie žalovaného odmietnuť a potvrdiť prvostupňový rozsudok. Uviedol, že v danom prípade nebol podaný (riadny) návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.). Odvolaciemu súdu vytkol, že rozhodoval o odvolaní žalovaného, ktoré nespĺňalo náležitosti podania v zmysle ustanovenia § 205 O.s.p, a teda konal bez návrhu na začatie odvolacieho konania. Žalovaný podrobné dôvody svojho odvolania doplnil až po uplynutí 15 dňovej lehoty na odvolanie (podľa názoru žalobcu oneskorene). V danom prípade tým došlo k neprípustnému predĺženiu zákonnej odvolacej lehoty. Namietal tiež, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je riadne zastúpený (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie, ktoré je v danom prípade napadnuté dovolaním, nie je v týchto ustanoveniach uvedené. Prípustnosť podaného dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo

k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Vzal pri tom na zreteľ, že v dovolaní sa namieta nedostatok návrhu na začatie odvolacieho konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

V odvolacom konaní sa uplatňuje dispozičná zásada, v zmysle ktorej môže byť odvolacie konanie začaté iba na návrh účastníka konania. Nedostatok návrhu na začatie odvolacieho konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania a musí viesť k zastaveniu odvolacieho konania. V prejednávanej veci však o takýto prípad nešlo. Odvolacie konanie bolo začaté doručením odvolania žalovaného súdu 3. mája 2010. Existoval tu teda konkrétny návrh na začatie odvolacieho konania (odvolanie), takže k vade konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. nedošlo.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Uplynutím lehoty na podanie odvolania zaniká možnosť odvolateľa nielen modifikovať rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, ale aj dopĺňať dôvody odvolania, ktoré určuje § 205 ods. 2 O.s.p. Zákon však nerieši situáciu pre prípad, v ktorom podané odvolanie nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 O.s.p., a teda aké právne dôsledky má odstránenie vád odvolania (doplnenie dôvodov) odvolateľom až po uplynutí odvolacej lehoty, avšak pred rozhodnutím odvolacieho súdu o odvolaní. Lehota, do ktorej môže odvolateľ rozširovať dôvody odvolania, sa vzťahuje na také odvolanie, ktoré má všetky zákonom požadované náležitosti. Táto lehota ale nedopadá na povinnosť súdu dbať o odstránenie vád odvolania a ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p. ani neurčuje lehotu, v ktorej má odvolateľ možnosť odstrániť vady podaného opravného prostriedku. Pokiaľ sa v odvolaní vyskytnú vady, je povinnosťou súdu vyzvať odvolateľa na ich odstránenie, pričom lehotu na odstránenie vady určuje vo výzve súd (§ 43 ods. 1 O.s.p.); túto lehotu neustanovuje samotné plynutie odvolacej lehoty. Ak k doplneniu vadného odvolania dôjde do rozhodnutia odvolacieho súdu, je právne významné, že v čase jeho rozhodovania (§ 154 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.) je vada odstránená. Pritom je irelevantné, že k jej odstráneniu došlo až po uplynutí 15 dňovej lehoty na odvolanie (porovnaj J. Krajčo a kolektív, Občiansky súdny poriadok, komentár, V. aktualizované vydanie, EUROUNION, Bratislava 2010, str. 823, tiež rozhodnutia uverejnené v časopise Zo súdnej práce pod č. 53/2006 a č. 25/2009).

V prejednávanej veci bol prvostupňový rozsudok doručený právnej zástupkyňi žalovaného 21. apríla 2010. Žalovaný ho napadol odvolaním podaným osobne na súde 3. mája 2010, teda v 15 dňovej lehote, avšak bez bližšej obsahovej konkretizácie odvolacích dôvodov podľa ustanovení § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., ktoré výslovne označil v odvolaní. Tieto dôvody odvolania potom špecifikoval podaním z 26. mája 2010, plniac svoj prísľub v odvolaní, že podrobné dôvody odvolania uvedie v osobitnom podaní. Skutočnosť, že to urobil po uplynutí odvolacej lehoty, je však bez právneho významu, lebo k doplneniu dôvodov došlo do rozhodnutia odvolacieho súdu, t. j. do 7. marca 2011. Žalovaný podaním z 26. mája 2010 rozsah, v akom napadol rozsudok súdu prvého stupňa svojím odvolaním z 3. mája 2010, nerozširoval. Týmto svojím podaním nemenil ani dôvody svojho odvolania; špecifikoval v ňom iba dôvody odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., ktoré už skôr označil vo svojom odvolaní.

Odvolací súd preto správne pri rozhodovaní o odvolaní žalovaného na tieto doplnené dôvody prihliadol. Ak by tak neurobil a odvolanie by odmietol z dôvodu, že nemá náležitosti, odňal by tým žalovanému možnosť konať pred súdom, lebo v čase rozhodovania odvolacieho súdu boli podrobné dôvody odvolania známe.

Z dovolania žalobcu vyplýva, že má výhrady aj voči právnomu posúdeniu veci zo strany odvolacieho súdu. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Ide o relevantný doolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale možno úspešne uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní. Samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá prípustnosť dovolania (R 54/2012).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania nevyplýva v danom prípade z 239 ods. 1 a 2 O.s.p., ani z § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

60. ROZHODNUTIE

Skutočnosť, že sa sudca ako člen disciplinárneho senátu vopred oboznámil s okolnosťami, ktoré sú významné pre posúdenie veci v občianskom súdnom konaní, zakladá dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2012 sp. zn. 4 MCdo 21/2010)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 2. októbra 2008 č.k. 11 C 116/2004-600 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal ochrany svojej osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v súvislosti so zverejnením článkov v denníku P. z 26. a 29. októbra 2004, v zmysle ktorých „P. rozhodoval aj v konkurze na C. a P. sa podpísal aj pod E.“ (ďalej len „články“), ktorými bolo podľa názoru žalobcu neoprávnene zasiahnuté do jeho práva na ochranu osobnosti, okrem iného tiež tvrdením, že je disciplinárne potrestaný za pochybné konkurzy, hoci rozhodnutia senátov disciplinárnych súdov neboli právoplatné a toto tvrdenie porušilo zásadu prezumpcie neviny. Súd prvého stupňa rozhodol tiež o trovách konania.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 22. júna 2010 sp.zn. 17 Co 283/2009 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny; žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že súd prvého stupňa z vykonaného dokazovania vyvodil správny skutkový záver, že uverejnené informácie o žalobcovi nie sú nepravdivé v údajoch, v ktorých by mohli zasiahnuť do jeho osobnostných práv. Podľa jeho názoru súd prvého stupňa správne konštatoval, že nedošlo k porušeniu zásady prezumpcie neviny ani k zásahu do osobnostných práv žalobcu. V čase publikovania článku bol už žalobca disciplinárne potrestaný rozhodnutím disciplinárneho súdu z 24. septembra 2004, v ktorom bol uznaný okrem iného za vinného, že v konkurznej veci sp. zn. 3 K 69/2000 ustanovil osobitného správcu konkurznej podstaty v rozpore so zákonom. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná prijateľnou formou a pravdivo informovala verejnosť o disciplinárnom potrestaní žalobcu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal na základe podnetov žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. g/ O.s.p. V mimoriadnom dovolaní uviedol, že články vychádzali z informácií týkajúcich sa tzv. „konkurznej mafie“. Vo vzťahu k žalobcovi je nesporné, že čerpali aj z informácií o priebehu a výsledkov disciplinárneho konania, ktoré bolo proti nemu ako konkurznému sudcovi vedené pod sp. zn. 1 Ds 15/2004. Rozhodnutím v tomto disciplinárnom konaní bol žalobca uznaný za vinného zo závažného disciplinárneho previnenia a Najvyšším súdom Slovenskej republiky – disciplinárnym senátom, zloženým z predsedníčky JUDr. E. Z. a ďalších dvoch členov disciplinárneho senátu – mu bolo uložené disciplinárne opatrenie. V danom prípade JUDr. E. Z. rozhodovala ako predsedníčka tak disciplinárneho senátu v disciplinárnom konaní, ako aj predsedníčka odvolacieho senátu v občianskom súdnom konaní o ochranu osobnosti. Vzhľadom na to možno mať dôvodné a tak závažné pochybnosti o nezaujatosti JUDr. E. Z. v danom občianskom súdnom konaní (§ 14 ods. 1 a § 15 ods. 1 O.s.p.), ktoré podľa názoru generálneho prokurátora opodstatňujú záver, že v predmetnej veci rozhodovala vylúčená sudkyňa. Na základe uvedeného generálny prokurátor považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za nezákonné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Podľa § 237 písm. g/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer

k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Podľa § 14 ods. 2 O.s.p. na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní. Podľa § 15 ods. 1 prvej a druhej vety O.s.p., ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad.

Zo spisu vyplýva, že JUDr. E. Z. rozhodovala ako predsedníčka senátu disciplinárneho súdu v disciplinárnom konaní vedenom proti žalobcovi (rozhodnutie z 24. septembra 2004 sp.zn. 1 Ds 15/2004) a tiež ako predsedníčka senátu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa v občianskom súdnom konaní o ochranu osobnosti, do ktorej malo byť zasiahnuté práve článkami vychádzajúcimi z priebehu tohto disciplinárneho konania.

Pomer sudcu k veci v zmysle § 14 ods.1 O.s.p. zakladá aj skutočnosť, že získal informácie o veci inak, než dokazovaním a vnímaním toho, čo vyšlo za konania najavo. O prípad takého získania informácií ide napríklad vtedy, keď sudca bol svedkom určitej skutočnosti, ktorá sa vo veci stala predmetom dokazovania alebo bol s vecou (niektorým z účastníkov konania, prípadne inak) oboznámený ešte pred začatím súdneho konania.

V preskúmvanej občianskoprávnej veci o ochranu osobnosti žalobcu bola JUDr. E. Z. vopred – ako členka disciplinárneho senátu – oboznámená s disciplinárnym konaním vedeným proti žalobcovi a tiež s rozhodnutím, ktoré vzišlo z tohto konania. Ešte pred odvolacím konaním vo veci ochrany osobnosti, v ktorom rozhodovala o odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa, teda získala informácie o okolnostiach významných pre rozhodnutie v občianskom súdnom konaní. To podľa názoru najvyššieho súdu dostatočne odôvodňuje záver, že v preskúmvanej veci JUDr. E. Z. vnímala a hodnotila listinný dôkaz (rozhodnutie disciplinárneho senátu), ktorý bol vykonaný v občianskom súdnom konaní, inak, než by ho vnímal a hodnotil taký sudca, ktorý by nebol vopred oboznámený o priebehu a výsledkoch disciplinárneho konania. Generálny prokurátor preto opodstatnene tvrdí, že táto skutočnosť odôvodňuje závažné pochybnosti o nezaujatosti JUDr. E. Z. v konaní o ochranu osobnosti.

Neexistencia žiadneho rozhodnutia o vylúčení JUDr. E. Z. nebránila najvyššiemu súdu zaoberať sa v konaní o mimoriadnom dovolaní otázkou, či v danom prípade nekonala a nerozhodla vylúčená sudkyňa (viď R 59/97). Z dôvodov vyššie uvedených dospel aj najvyšší súd k záveru, že pokiaľ sa menovaná sudkyňa neriadila ustanovením § 15 ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p. a napriek tomu vo veci ochrany osobnosti rozhodla, došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. g/ O.s.p.

Predmetná procesná vada je dôvodom pre zrušenie rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom k tejto vade došlo. Najvyšší súd preto mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).

61.
ROZHODNUTIE

Ak súd v priebehu konania nedospeje k záveru o potrebe výkladu komunitárneho práva, a preto konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. nepreruší, prejednanie a rozhodnutie vecí sudcom vnútroštátneho súdu nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ ani g/ O.s.p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júla 2012 sp. zn. 3 Cdo 108/2012)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Prešov rozsudkom z 18. apríla 2011 č.k. 28 C 123/2009-333 určil, že poistný vzťah účastníčok konania založený poistnou zmluvou zo 14. decembra 2000 (ďalej len „poistná zmluva“) trvá a zrušenie „poistného“ žalovanou je neplatné; rozhodol zároveň, že o trovách konania rozhodne osobitným uznesením. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa so žalovanou uzavreli poistnú zmluvu pre prípad smrti a dožitia s koncom poistenia 15. decembra 2020. Žalobkyňa všetky povinnosti vyplývajúce z poistnej zmluvy plnila riadne a včas. Keď orgán dohľadu nad finančným trhom uložil žalovanej povinnosť zvýšiť pri danom poistnom produkte poistné od začiatku tak, aby bolo možné zachovať poistné sumy, žalovaná oboznámila žalobkyňu s alternatívnymi riešeniami zvýšenia poistného s tým, že ak jej žalobkyňa nedoručí stanovisko k zvýšeniu poistného, bude poistenie zrušené a žalobkyňa bude vyplatená „odkupná hodnota“ (suma, ktorú poisťovateľ vyplatí v prípade poistenia osôb pri predčasnom ukončení poistenia). Listom z 20. júna 2008 žalovaná oznámila žalobkyňi, že dňom 15. júna 2008 došlo k zániku poistenia a žalobkyňa má právo na vyplatenie odkupnej hodnoty. Žalobkyňa vzhľadom na to podala žalobu, ktorou žiadala určiť, že poistný vzťah trvá. Žalovaná sa v konaní bránila tým, že po uzavretí poistnej zmluvy sa zmenila právna úprava poistenia, v dôsledku ktorej došlo k nemožnosti skôr dohodnutého plnenia a k zániku právneho vzťahu účastníčok konania; zastávala tiež názor, že nebola oprávnená zotrvať na nesprávne vypočítanom budúcom poistnom plnení a že vzhľadom na porušenie ustanovenia § 35 ods. 1 zákona č. 8/2008 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré jej vytýkal orgán dohľadu nad finančným trhom, by inak mohla byť zodpovedná za administratívny delikt. Súd prvého stupňa sa nestotožnil s argumentáciou a právnymi závermi žalovanej. Aj podľa jeho názoru má žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.) a výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že v predmetnej veci neboli dané dôvody zániku poistného právneho vzťahu. Právny úkon žalovanej, ktorým prejavila vôľu jednostranne zrušiť tento právny vzťah, nemá oporu v zákone, ani v poistnej zmluve a poistných podmienkach.

Proti uvedenému rozsudku podala žalovaná odvolanie. Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 14. decembra 2011 sp. zn. 1 Co 70/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení uviedol, že napadnutý rozsudok preskúmal spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O.s.p., vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné. Podľa názoru odvolacieho súdu vykonal súd prvého stupňa dostatočné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam, ktoré správne právne posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s výstižným odôvodnením napadnutého rozsudku. Na jeho doplnenie uviedol, že ak orgán dohľadu nad finančným trhom zistil určité nedostatky v kalkulačnom vzorci pre výpočet poistného a poistného plnenia, neoprávňovalo to žalovanú na jednostranný právny úkon, ktorý by mal za následok zánik právneho vzťahu účastníčok konania založeného poistnou zmluvou. Možnosť privodiť takýto zánik daného právneho vzťahu nevyplýva zo žiadneho ustanovenia zákona, ani z poistnej zmluvy a všeobecných zmluvných podmienok. Žalovaná preniesla negatívne dopady svojho pochybenia pri stanovovaní poistných podmienok na žalobkyňu tým, že jej dala na výber alternatívne riešenia, tento postup žalovanej je ale v rozpore s § 788 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Jednostranný prejav vôle žalovanej smerujúci k zániku poistného právneho vzťahu účastníčok konania, ktorý nemá zákonný podklad, je absolútne neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd v súvislosti s tým poznamenal, že predmetná poistná zmluva má právnu povahu spotrebiteľskej

zmluvy (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a že žalobkyňa ani nemohla pristúpiť na zmenu dojednaných zmluvných podmienok.

Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2011 sp. zn. 1 Co 70/2011 podala žalovaná dovolanie. Medziiným namietala, že rozhodoval súd nesprávne obsadený (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. g/ O.s.p.), v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Osobitne poukázala na to, že navrhla prerušiť konanie podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Tým, že jej návrhu nebolo vyhovené, došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. [v súvislosti s tým poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 206/08]. V dovolaní ďalej namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (v otázkach zániku poisťného vzťahu účastníčok konania, nepravnej retroaktivity, právnych dopadov zmeny právnej úpravy na skôr založený poisťný vzťah, aplikácie prechodných ustanovení novelizujúcej úpravy a nemožnosti plnenia). Odvolací súd podľa nej vôbec nezohľadnil význam, ktorý malo na prejednávany prípad nesprávne určenie poisťného pri danom poisťnom produkte zo strany orgánu vykonávajúceho finančný dohľad, a nepriznal význam skutočnosti, že žalovaná tým bola uvedená do omylu. Z uvedených dôvodov žiadala, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alebo aby tieto rozhodnutia zmenil, žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania.

Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v konaní nedošlo k procesným vadám namietaným žalovanou (§ 237 písm. g/ O.s.p.) a podaný opravný prostriedok je procesne neprípustný (§ 238 ods. 1 až 3 O.s.p.). Žiadala preto dovolanie odmietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania žalovanej z týchto ustanovení nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na to by dovolanie žalovanej bolo procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaná v dovolaní namieta, že v konaní došlo k závažnej procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. Zastáva názor, že v danom prípade mali najskôr sudcovia Súdneho dvora Európskych spoločností (ďalej len „súdny dvor“) rozhodnúť o ňou nastolenej predbežnej otázke. Keďže sa tak nestalo, rozhodoval súd nesprávne obsadený.

Nesprávne obsadeným súdom v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Súdom nie je správne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prerokovávanej veci (porovnaj IV. ÚS 64/02). Ak sa na konaní pred vnútroštátnym súdom nepodieľal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento

výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený (viď IV. ÚS 206/08). V preskúmvanej veci ale o tento prípad nešlo.

Konanie pred súdnym dvorom o predbežnej otázke má povahu osobitného nesporového a medzitýmneho konania, v ktorom súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie, štatútov orgánov zriadených aktom Rady Európskeho spoločenstva. Toto konanie je inštitútom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva. Súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej.

Ustanovenie § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie len vtedy, ak dospel k záveru (rozhodol), že požiada súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke, lebo je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie danej veci. Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Túto povinnosť nemá ani vtedy, keď prípadne v určitej veci aplikuje ustanovenie zákona platného v Slovenskej republike, do ktorého bol prenesený obsah právnych noriem Európskej únie. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Ak súd v priebehu konania nedospeje k záveru o potrebe výkladu komunitárneho práva, prejednanie a rozhodnutie veci sudcom vnútroštátneho súdu nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ ani g/ O.s.p.

V preskúmvanej veci ide o určenie, či medzi účastníkmi konania trvá poistný vzťah. Posúdenie opodstatnenosti žaloby a vyriešenie právnych otázok nastolených v tomto konaní patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu bez potreby prejudiciálneho výkladu (rozhodnutia) súdneho dvora. Zo spisu vyplýva, že súdy nižších stupňov neinterpretovali právne normy komunitárneho práva.

Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľkou namietaná skutočnosť nemá vecnú oporu a nemohla založiť procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. V súvislosti s týmto konštatovaním dovolací súd poznamenáva, že k rovnakým záverom v otázke prerušenia konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. dospel aj vo veciach sp. zn. 3 Cdo 33/2012, 3 Cdo 118/2012, 3 Cdo 166/2012 (v označených veciach konala žalovaná v rovnakom procesnom postavení).

Najvyšší súd pre úplnosť dodáva, že v § 237 písm. g/ O.s.p. sú uvedené dva rovnocenné dôvody, ktoré aj samostatne vedú k procesnej vade významnej podľa tohto ustanovenia. Týmito dôvodmi sú: a/ rozhodovanie vylúčeným sudcom, b/ rozhodovanie súdom nesprávne obsadeným. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre záver, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade – vec prejednali a rozhodli miestne a vecne príslušné súdy sudcami určenými rozvrhmi práce súdov, ktorých vylúčenie z prejednávania a rozhodovania nemožno vyvodiť zo žiadnej súčasti spisu.

Pokiaľ dovolateľka namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. vymenovaná) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, ktorý však možno uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad v preskúmvanej veci nešlo); sama procesná vada konania uvedená v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. prípustnosť dovolania nezakladá.

K námietke žalovanej, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď aj R 43/2003 a R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia,

ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci príпустnosť dovolania. Keďže žalovanou bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne príпустné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej je procesne nepríпустné. Dovolanie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolateľkou uplatnených dovolacích dôvodov.

62. ROZHODNUTIE

Ak súd nedoručil návrh na zrušenie predbežného opatrenia na vyjadrenie všetkým účastníkom konania podľa § 114 ods. 2 O.s.p., odňal im možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011)

Z odôvodnenia

Okresný súd Bratislava III uznesením z 30. marca 2011, č.k. 37 P 7/2011-39 zamietol návrh starých rodičov maloletých detí (ďalej len „starí rodičia“) na zrušenie uznesenia Okresného súdu Bratislava III č.k. 38 P 209/2010-5 z 5. augusta 2010. Súčasne zamietol aj ich návrh na nariadenie predbežného opatrenia zakazujúceho otcovi maloletých detí (ďalej len „otec“) styk s maloletými deťmi. Po zvážení všetkých okolností dospel k záveru, že tieto návrhy nie sú dôvodné. Zamietnutie návrhu na zrušenie nariadeného predbežného opatrenia odôvodnil tým, že od nariadenia predbežného opatrenia upravujúceho styk otca s maloletými deťmi nedošlo k zmene pomerov ani na strane maloletých detí, ani na strane otca. Podľa názoru súdu nebol daný dôvod ani na nariadenie predbežného opatrenia zakazujúceho styk otca s maloletými deťmi.

Na odvolanie starých rodičov Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. mája 2011 sp. zn. 11 CoP 127/2011 prvostupňové rozhodnutie o návrhu na zrušenie uznesenia Okresného súdu Bratislava III z 5. augusta 2010 č.k. 38 P 209/2010-5 zmenil tak, že toto uznesenie zrušil; prvostupňové rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zákazom styku otca s maloletými deťmi zmenil tak, že nariadil predbežné opatrenie zakazujúce otcovi stretávať sa s maloletými deťmi až do právoplatného skončenia konania vo veci samej (t.j. konania o návrhu starých rodičov na zverenie maloletých detí do ich spoločnej náhradnej starostlivosti). Zrušenie nariadeného predbežného opatrenia odôvodnil odvolací súd tým, že nariadené predbežné opatrenie svoj účel nespĺnilo, lebo vzťahy medzi starými rodičmi a otcom, ako aj medzi maloletými deťmi a otcom sa nezlepšili, ale mimoriadne vyhrotili. Pri nariadení predbežného opatrenia, ktoré zakázalo otcovi stretávať sa s maloletými deťmi vychádzal odvolací súd z toho, že v súčasnosti nie je v záujme maloletých detí stretávať sa s otcom.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že súdy nekonali na verejnom pojednávaní, nedoručili mu návrh starých rodičov, rozhodnutie súdu prvého stupňa, ani odvolanie starých rodičov. V konaní mu tým bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Namietol aj to, že napadnuté rozhodnutie je vecne nesprávne z dôvodu, že nedošlo k žiadnej zmene pomerov. Navrhol, aby dovolací súd buď zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, alebo ho zmenil a potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktoré mu predchádzalo.

Starí rodičia vo vyjadrení k opravnému prostriedku otca uviedli, že jeho dovolanie nie je v zmysle § 237 O.s.p. procesne prípustné, preto žiadali, aby ho dovolací súd „zamietol“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie otca smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o predbežnom opatrení. Uznesenia, proti ktorým je prípustné dovolanie, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie o predbežnom opatrení je uvedené v § 239 ods. 3 O.s.p. medzi uzneseniami, proti ktorým dovolanie prípustné nie je.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. dovolací súd ex offi skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Uvedené ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v konaní došlo k niektorej zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Otec v dovolaní namietal, že v konaní mu postupom súdov bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). V súvislosti s tým poukazyval na to, že súdy nenariadili pojednávanie, nedoručili mu návrh starých rodičov na zrušenie a nariadenie predbežného opatrenia, ani rozhodnutie súdu prvého stupňa, ale ani odvolanie starých rodičov proti tomuto rozhodnutiu. O konaní a jednotlivých úkonoch nebol otec vôbec súdom informovaný a v dôsledku toho nemal žiadnu možnosť uplatniť svoje procesné práva účastníka konania.

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma procesné práva priznané mu za účelom ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu, ani v ňom vyslovený právny názor, s ktorým sa účastník nestotožňuje. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť len faktickou činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že súdy nižších stupňov v danom prípade rozhodli bez nariadenia pojednávania, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že podľa § 102 ods. 1 O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz; ustanovenia § 75 až 77 sa použijú primerane. Súd môže vydať rozhodnutie o predbežnom opatrení aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania (§ 75 ods. 6 O.s.p.). Pri prijímaní takéhoto dočasného a predbežného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti konania nad úplným preukázaním uplatneného nároku, k nariadeniu predbežného opatrenia preto stačí, ak sa tvrdené skutočnosti javia ako pravdepodobné a primerane osvedčené. Zákon preto nepredpokladá, že súd bude pri rozhodovaní o predbežnom opatrení vykonávať dokazovanie. V ustanovení § 75 ods. 6 O.s.p. je formulovaná zásada, v zmysle ktorej účastníci nemusia byť pred rozhodnutím o návrhu na predbežné opatrenie vypočutí a súd nemusí nariadiť pojednávanie. Tým, že Občiansky súdny poriadok umožňuje súdu rozhodnúť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia aj bez výsluchu účastníkov, zároveň dáva súdu možnosť rozhodnúť o takomto návrhu bez priameho a ústneho vyjadrenia sa účastníkov konania. Takýto postup v konaní umožňuje zákon súdu i v konaní o zrušení predbežného opatrenia. Pokiaľ teda súdy v danom prípade rozhodli bez osobnej prítomnosti účastníkov a bez nariadenia pojednávania, neodňali tým otcovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa názoru otca mu súdy odňali možnosť pred súdom konať aj tým, že mu nedoručili návrh starých rodičov, uznesenie prvostupňového súdu, ani odvolanie starých rodičov proti tomuto rozhodnutiu.

Podľa ustanovenia § 75 ods. 8 O.s.p. o nariadení predbežného opatrenia rozhodne súd aj bez vyjadrenia ostatných účastníkov. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené. Ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý alebo zamietnutý, nedoručuje súd ostatným účastníkom uznesenie o jeho odmietnutí alebo zamietnutí, ani prípadné odvolanie navrhovateľa; uznesenie odvolacieho súdu im doručí, len ak ním bolo nariadené predbežné opatrenie.

Novela Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravila postup súdu v súvislosti s doručovaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Dôvodová správa k tejto novele uvádza, že novou úpravou sa má vytvoriť priestor na to, aby sa odporca dozvedel o predbežnom opatrení až v okamihu, keď je voči nemu účinné. Preto mu nemožno doručovať ani návrh, ani prípadne odvolanie, ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý alebo zamietnutý. V preskúmvanej veci preto otcovi maloletých detí nemal byť doručovaný návrh starých rodičov maloletých detí na nariadenie predbežného opatrenia, ani odvolanie proti zamietajúcemu uzneseniu. Záujem na rýchlej a účinnej dočasnej ochrane práv navrhovateľa predbežného opatrenia tu má prednosť pred právom toho, proti komu predbežné opatrenie smeruje vyjadriť sa k navrhovaným skutočnostiam. Ochrana toho, proti komu predbežné opatrenie smeruje, je potom daná jeho právom vyjadriť sa k týmto tvrdeniam počas konania.

V danej veci súdy nižších stupňov postupovali v súlade so zákonom len pokiaľ išlo o návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Okresný súd Bratislava III uznesením z 30. marca 2011 č.k. 37 P 7/2011-39 zamietol návrh starých rodičov na nariadenie predbežného opatrenia, preto ho podľa dikcie zákona nedoručoval otcovi; nedoručoval mu ani odvolanie starých rodičov, lebo tento postup vyplýval zo zákona. Uznesenie odvolacieho súdu o nariadení predbežného opatrenia, ktoré napadol otec maloletých detí dovolaním, mu doručené bolo. Námietačka dovolateľa, týkajúca sa postupu súdu, ktorý bol v súlade s § 75 ods. 8 O.s.p., je z týchto dôvodov neopodstatnená. Súdy namietaným postupom neodňali otcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Na druhej strane je ale zo spisu zrejmé, že k odňatiu možnosti otca pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) v danom konaní predsa len došlo. Súdy si v danom prípade totiž dostatočne neuvedomili procesné súvislosti vyplývajúce z toho, že obsahovou súčasťou návrhov starých rodičov bol nielen návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ale tiež návrh na zrušenie skôr nariadeného predbežného opatrenia. Súdy prehliadli, že § 75 ods. 8 O.s.p. sa týka postupu súdu pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, toto ustnovenie ale nemožno aplikovať na postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na zrušenie predbežného opatrenia. Súd prvého stupňa nedoručil otcovi návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia, neumožnil mu vyjadriť sa k tomuto návrhu a predniesť svoje argumenty; o návrhu na zrušenie predbežného opatrenia bolo v dôsledku tohto rozhodnuté len na základe starými rodičmi uplatnených dôvodov. Odvolanie starých rodičov proti tomuto uzneseniu súd (v rozpore s § 209a ods. 1 O.s.p.) ostatným účastníkom (otcovi ani kolíznemu opatrovníkovi) nedoručoval. Odvolací súd následne napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zamietajúce návrh na zrušenie predbežného opatrenia zmenil tak, že nariadené predbežné opatrenie zrušil.

Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že procesným postupom súdu, ktorý v danom prípade nerešpektoval ustanovenia § 75 ods. 8 O.s.p. a § 209a ods. 1 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti otca pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Vada tejto povahy je dôvodom, so zreteľom na ktorý dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zruší. Vzhľadom no to Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

63.
ROZHODNUTIE

Nesprávne poučenie o neprípustnosti odvolania proti uzneseniu vydanému povereným zamestnancom súdu podľa § 175h ods. 1 a 3 O.s.p. má za následok predĺženie lehoty na podanie odvolania v zmysle § 204 ods. 2 O.s.p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. augusta 2012 sp. zn. 6 Cdo 195/2012)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Prešov uznesením z 19. mája 2011 č. k. D 2083/2010 – 35 konanie o dedičstve zastavil podľa § 175h ods. 1 O.s.p. a rozhodol o odmene a náhrade hotových výdavkov notárky Mgr. A. K.

Uvedené uznesenie napadol odvolaním dedič M. K. Krajský súd v Prešove uznesením z 21. júla 2011 sp. zn. 18 CoD 3/2011 odmietol odvolanie s odôvodnením, bolo podané oneskorene. Vychádzal z toho, že právna zástupkyňa tohto dediča prevzala rozhodnutie súdu prvého stupňa 23. mája 2011, pätnásťdňová lehota na podanie odvolania (§ 204 ods. 1 O.s.p.) mu uplynula 7. júna 2011 (štvrtok), odvolanie bolo ale podané na pošte až 13. júna 2011.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie dedič M. K. Prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vyvodzoval z toho, že mu v danom prípade bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo odvolací súd pri posudzovaní plynutia odvolacej nezohľadnil § 204 ods. 2 O.s.p. a jeho odvolanie odmietol napriek tomu, že bolo podané v rámci odvolacej lehoty. Žiadal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie spolu s prvostupňovým rozhodnutím zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv v konaní (ide napríklad o právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy). O takúto vadu ide tiež vtedy, keď odvolací súd ako oneskorené odmietne odvolanie, hoci podmienky pre tento postup nie sú dané (R 23/94).

Podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané oneskorene. Podľa § 204 ods. 1 veta prvá O.s.p. odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 204 ods. 2 O.s.p. odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty podľa odseku 1 preto, že sa odvolateľ spravoval nesprávnym poučením súdu o lehote na podanie odvolania. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia.

Podľa § 374 ods. 4 veta prvá O.s.p. proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakatľa je vždy prípustné odvolanie.

V danom prípade súd prvého stupňa rozhodol podľa § 175h ods. 1 O.s.p., že konanie o dedičstve zastavuje, lebo poručiťka nezanechala majetok. V zmysle § 175h ods. 3 O.s.p. sa proti takému rozhodnutiu nemožno odvolať. V danom prípade na súde prvého stupňa rozhodovala súdna úradníčka, ktorá v poučení o možnosti podať odvolanie uviedla, že proti výroku o zastavení konania odvolanie nie je prípustné. Takéto poučenie ale bolo v danom prípade nesprávne, lebo v zmysle § 374 ods. 4 veta prvá O.s.p. proti rozhodnutiu súdneho úradníka je vždy prípustné odvolanie.

Vzhľadom na to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa obsahovalo nesprávne poučenie o možnosti podať odvolanie, bolo možné toto rozhodnutie napadnúť odvolaním do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia (viď § 204 ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Keďže dedič M. K. podal odvolanie rámci trojmesačnej lehoty na podanie odvolania, podal ho včas. Záver odvolacieho súdu o tom, že tento dedič zmeškal lehotu na podanie odvolania, preto nemal oporu v zákone.

Tým, že odvolací súd odmietol odvolanie dediča M. K. ako oneskorene podané, i keď procesné predpoklady pre to neboli dané, odňal mu možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). So zreteľom na túto procesnú vadu Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

64. ROZHODNUTIE

Prevzatie fotokópie rozhodnutia účastníkom konania alebo jeho zástupcom pri nazeraní do súdneho spisu (§ 44 ods. 1 O.s.p.) nemá právne účinky doručenia rozhodnutia v zmysle § 45 a nasl. O.s.p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. septembra 2012 sp. zn. 1 Cdo 162/2011)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Pezinok uznesením z 15. marca 2011 č.k. 13 D 729/2008-124 vyporiadal majetok, ktorý mal poručiteľ a jeho pozostalá manželka v bezpodielovom spoluvlastníctve.

Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie dedičky 1/ a 4/ ako aj dedič 3/. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. 16 CoD 25/2011 odvolanie dedičiek 1/ a 4/ odmietol a napadnuté uznesenie ako správne potvrdil. Odvolací súd k odmietnutiu odvolania uviedol, že uznesenie súdu prvého stupňa z 15. marca 2011 č.k. 13 D 729/2008-124 bolo účinne doručené dedičke 1/ a dedičke 4/, ktorú zastupovala dedička 1/, dňa 14. marca 2011, kedy si osobne prevzala dedička 1/ okrem iných písomností zo spisu aj napadnuté uznesenie. Keďže 4. apríla 2011 uvedené dedičky podali svoje odvolanie na pošte, bolo ich odvolanie podané oneskorene (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dedička 1/ dovolanie, v ktorom uviedla, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo odvolací súd – vychádzajúc z prevzatia uznesenia súdu prvého stupňa 14. marca 2011 dedičkou 1/ – odmietol jej odvolanie ako oneskorene podané. Namietala, že odvolací súd nezohľadnil, že k vydaniu rozhodnutia došlo 15. marca 2011 a že nerozlišoval medzi doručovaním písomností (§ 45 a nasl. O.s.p.) a úkonom účastníka podľa § 44 O.s.p. (nahliadnutím do spisu spojeným so žiadosťou o účastníka o vyhotovenie fotokópie niektorej súčasti spisu). Z týchto dôvodov dovolateľka žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla dovolateľka, nemá znaky uznesenia uvedeného v týchto ustanoveniach. Jej dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľka netvrdila žiadnu z procesných väd v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jej dovolania preto ani z uvedených ustanovení vyvodit' nemožno.

Vychádzajúc z obsahu dovolania, v ktorom sa vytyka odvolaciemu súdu, že jeho postupom bola odňatá možnosť účastníka pred súdom konať, dovolací súd sa osobitne zamerlal na skúmanie, či dovolateľke bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu tejto povahy ide tiež v prípade, že odvolací súd nesprávne odmietol odvolanie ako oneskorené (keď procesné predpoklady pre to neboli dané – porovnaj R 23/1994).

So zreteľom na to bolo potrebné v dovolacom konaní posúdiť správnosť záverov odvolacieho súdu o dni doručenia rozhodnutia súdu prvého stupňa dedičke 1/.

Podľa § 204 ods. 1 prvej vety O.s.p. odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty (§ 57 ods. 1 O.s.p.). Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov končia sa uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 57 ods. 2 O.s.p.). Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť (§ 57 ods. 3 O.s.p.). Podľa § 44 ods. 1 O.s.p. účastníci a ich zástupcovia majú právo nazeráť do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu vecných nákladov. To neplatí, ak ide o zápisnicu o hlasovaní alebo listiny obsahujúce utajované skutočnosti, alebo chránené údaje podľa osobitných predpisov.

Základná úprava doručovania písomností je obsiahnutá v ustanoveniach § 45 a nasl. O.s.p. So zreteľom na závažné procesné dôsledky doručenie (doručovania) rozhodnutí je potrebné, aby boli vždy dodržané kogentné ustanovenia o doručovaní; ich porušením dochádza k narušeniu právnej istoty a ochrany práv účastníkov konania, prípadne tiež iných osôb zúčastnených na konaní.

Uznesenie súdu podľa § 175l O.s.p. sa doručuje do vlastných rúk dedičov (porovnaj § 175a ods. 3 O.s.p.). Zo spisu vyplýva, že na základe úpravy sudkyne z 15. marca 2011 bolo uznesenie Okresného súdu Pezinok z 15. marca 2011 č. k. 13 D 729/2008-124 doručené dedičke 1/ (aj ako zástupkyňi dedičky 4/) poštou 18. marca 2011. Posledným dňom pre včasné podanie odvolania bol preto pondelok 4. apríla 2011 (§ 57 ods. 1, 2 O.s.p.), kedy odvolanie aj bolo dané na poštovú prepravu (§ 57 ods. 3 O.s.p.), ako je doložené odtlačkom poštovej pečiatky. Zo spisu nevyplýva dôvod, pre ktorý by bolo možné mať pochybnosti o včasnosti podania odvolania.

Záver odvolacieho súdu, že uznesenie súdu prvého stupňa č. k. 13 D 729/2008-124 z 15. marca 2011 bolo dovolateľke doručené 14. marca 2011, teda deň pred jeho vydaním, popiera pravidlá elementárnej logiky. Odvolací súd pri rozhodovaní nerozlišoval účinky doručenia rozhodnutia účastníkovi (§ 45 a nasl. O.s.p.) s účinkami vyhovenia žiadosti účastníka, aby mu súd vydal fotokópiu niektorej zo súčastí spisu (§ 41 a nasl. O.s.p.). Pokiaľ súd vyhovie žiadosti účastníka a v rámci nahliadnutia účastníka o súdneho spisu mu vyhotoví fotokópiu niektorej listiny založenej do spisu (ktorou môže byť aj rozhodnutie súdu), nejde v žiadnom prípade o procesný úkon súdu – doručovanie rozhodnutia v zmysle § 45 a nasl. O.s.p. Takéto prevzatie vyhotovenej fotokópie listiny (i keby ňou bolo rozhodnutie súdu) účastníkom nemôže vyvolať účinky doručenia rozhodnutia. Len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia vyvolá dôsledok, že odvolacia lehota začne plynúť osobe, ktorej sa doručuje; nie je preto podstatné, či táto osoba sa inak (než na základe riadneho doručenia) oboznámila s obsahom rozhodnutia (porovnaj k tomu aj R 19/1968, ako aj Števec, Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár, Praha 2009, str. 605).

Dovolací súd na tomto základe uzatvára, že odvolací súd odmietol odvolanie dedičky 1/ ako oneskorené (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), i keď procesné predpoklady pre to neboli dané. Tým dedičke 1/ odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Výskyt niektorej z vád uvedených v § 237 O.s.p. je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť; Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 242 ods. 2 písm. d/, § 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

65.**ROZHODNUTIE**

Nie každé prevzatie písomnosti určenej do vlastných rúk, ktorá je adresovaná orgánu alebo právnickej osobe, niektorým z pracovníkom orgánu alebo právnickej osoby, má právne účinky riadneho doručenia v zmysle § 48 ods. 1 O.s.p. Tieto účinky vyvoláva iba doručenie pracovníkovi, ktorý bol na to oprávnený.

Osobu začlenenú do organizačnej štruktúry niektorého orgánu alebo právnickej osoby, ktorá je oprávnená preberať zásielky adresované tomuto orgánu alebo právnickej osobe, určuje autonómne adresát zásielky.

Ten, kto realizuje doručenie písomnosti určenej do vlastných rúk (§ 45 ods. 1 O.s.p.) subjektom uvedeným v § 48 ods. 1 O.s.p., je povinný skúmať, či doručovanú písomnosť za adresáta preberá ten pracovník orgánu alebo právnickej osoby, koho adresát určil za oprávneného na prijímanie jemu určených zásielok.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. augusta 2012 sp. zn. 3 Cdo 196/2012)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Michalovce platobným rozkazom z 30. septembra 2011 č.k. 8 C 110/2011-55 uložil odporcovi, aby do 15 dní buď zaplatil navrhovateľovi sumu 3 383,16 € s prislúšenstvom konkretizovaným v platobnom rozkaze, alebo v tej istej lehote podal odpor (§ 172 ods. 1 O.s.p.).

Odpor, ktorý podal odporca proti tomuto platobnému rozkazu, odmietol Okresný súd Michalovce uznesením z 15. februára 2012 č.k. 8 C 110/2011-62; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení uviedol, že odporca prevzal platobný rozkaz 6. októbra 2011, odpor ale podal oneskorene – 24. októbra 2011 (§ 174 ods. 3 písm. a/ O.s.p.). Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukázaním na § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti odmietajúcejmu uzneseniu súdu prvého stupňa podal odporca odvolanie dôvodiac, že odpor podal v zákonom určenej lehote. Platobný rozkaz za neho 6. októbra 2011 prevzal pracovník, ktorý na to nebol oprávnený. Toto „doručenie“ nevyvolalo účinky, ktoré má zákonu zodpovedajúce doručenie. Keďže platobný rozkaz nebol riadne doručený, nemohla začať plynúť lehota na podanie odporu. Vzhľadom na to nemal byť odpor považovaný za oneskorene podaný; procesné predpoklady pre jeho odmietnutie podľa § 174 ods. 3 písm. a/ O.s.p. neboli dané.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 12. apríla 2012 sp. zn. 5 Co 75/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Vychádzal z toho, že platobný rozkaz prevzal osobne pracovník odporcu 6. októbra 2011, posledný deň lehoty 15 dní na podanie odporu bol 21. október 2011, odporca ale odpor podal osobne na súde prvého stupňa až 24. októbra 2011, teda oneskorene. V odôvodnení odvolací súd konštatoval, že uznesenie súdu prvého stupňa prevzal 20. februára 2012 splnomocnenec odporcu, pričom nič nenasvedčuje tomu, že by tento splnomocnenec nebol oprávnený preberať za odporcu jemu určené písomnosti. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal odporca dovolanie s odôvodnením, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). K tejto procesnej vade došlo tým, že súd prvého stupňa odmietol jeho odpor proti platobnému rozkazu podľa § 174 ods. 3 písm. a/ O.s.p. i keď neboli splnené procesné predpoklady pre tento postup a odvolací súd túto procesnú vadu neodstránil. Na bližšie vysvetlenie uviedol, že za účelom preberania jemu určených písomností zriadil podateľňu a určil, ktorí pracovníci podateľne sú oprávnení prijímať jemu určené písomnosti (§ 48 ods. 1 O.s.p.). Platobný rozkaz mal byť doručený do vlastných rúk; jeho náhradné doručenie vylučuje § 173 O.s.p. V danom prípade platobný rozkaz prevzal priamo na súde prvého stupňa taký jeho pracovník, ktorý na to nebol oprávnený. V dôsledku nesprávneho doručenia platobného rozkazu ani nezačala plynúť lehota na podanie odporu proti nemu. Odvolací súd na tieto okolnosti

neprihliadol. Nezožľadnil ani argumentáciu odporcu v odvolaní, ktorá poukazovala na to, že nedošlo k riadnemu doručeniu platobného rozkazu. Odporca z týchto dôvodov žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie napadnuté dovolaním odporcu v týchto ustanoveniach nie je uvedené. Prípustnosť jeho dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok za účelom ochrany jeho práv v konaní (ide napríklad o právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy).

Doručovanie je procesná činnosť súdu, cieľom ktorej je dosiahnuť, aby účastníci konania alebo iné osoby zúčastnené na konaní dostali potrebné písomnosti (rôzne podania, predvolania, písomné poučenia, výzvy, rozhodnutia a pod.). Doručovanie má pre občianske súdne konanie i pre samo rozhodnutie súdu veľký význam. S riadnym doručením, ktoré bolo uskutočnené v súlade so zákonom, je späť plynutie rôznych procesných lehôt, je na ňom závislý priebeh celého konania a súčasne tiež zachovanie základných zásad občianskeho súdneho konania.

Súd doručuje písomnosť sám alebo poštou (§ 45 ods. 1 veta prvá O.s.p.). Písomnosti, ktoré sú určené orgánom alebo právnickým osobám, doručujú sa pracovníkom oprávneným za orgány alebo právnické osoby prijímať písomnosti. Ak ich niet, doručuje sa písomnosť, ktorá je určená do vlastných rúk, tomu, kto je oprávnený za orgán alebo právnickú osobu konať, ostatné písomnosti ktorémukoľvek ich pracovníkovi, ktorý písomnosti prijme (§ 48 ods. 1 O.s.p.).

O tom, ktorá z osôb začlenených do organizačnej štruktúry niektorého orgánu alebo právnickej osoby je oprávnená preberať zásielky určené tomuto orgánu alebo právnickej osobe, rozhoduje autonómne tento orgán alebo právnická osoba. Ustanovenie § 48 ods. 1 veta prvá O.s.p. nepredpisuje žiadnu formu, ktorú má mať poverenie oprávňujúce určitého pracovníka, aby za takéhoto adresáta prijímal jemu určené zásielky. Poverenie môže byť preto realizované nielen výslovne (ústne alebo písomne), ale tiež konkludentne (napríklad zriadením podateľne – organizačného útvaru orgánu alebo právnickej osoby vyčleneného za účelom prijímania zásielok – a zaradením určitého pracovníka do tohto organizačného útvaru s tým, že v ňom má plniť pracovné úlohy). Kto realizuje doručenie (§ 45 ods. 1 veta prvá O.s.p.), je povinný zachovať zákonom stanovený spôsob doručenia a dbať, aby doručenie malo zákonom predpokladané účinky; pri doručovaní zásielok subjektom uvedeným v § 48 ods. 1 veta prvá O.s.p. je povinný skúmať, či doručovanú písomnosť za adresáta preberá ten pracovník orgánu alebo právnickej osoby, koho adresát určil za oprávneného na prijímanie jemu určených zásielok. Len riadne a predpisom vyhovujúce doručenie má totiž účinky predpokladané zákonom (viď primerane R 19/1968).

Nie každé prevzatie písomnosti, ktorá je adresovaná orgánu alebo právnickej osobe, niektorým z pracovníkom orgánu alebo právnickej osoby má právne účinky riadneho doručenia v zmysle § 48 ods. 1 veta prvá O.s.p. Pokiaľ takýto adresát zásielky určí pracovníkov oprávnených za neho prijímať písomnosti, čo sa navonok prejaví napríklad vystavením osobitného poverenia alebo zriadením podateľne adresáta a zaradením pracovníkov do nej, platí, že prevzatím písomnosti adresovanej orgánu alebo právnickej osobe niektorým z týchto pracovníkov došlo k účinnému doručeniu v zmysle § 48 ods. 1 veta prvá O.s.p. Ak však doručovaná písomnosť nebola odovzdaná pracovníkovi podateľne či inej osobe preukazujúcej jej oprávnenie prijímať za adresáta zásielky, ale v rozpore s uvedeným ustanovením takému pracovníkovi orgánu alebo právnickej osoby,

ktorý nebol poverený, aby za orgán alebo právnickú osobu prijímal písomnosti, nejde o doručenie vyvolávajúce účinky riadneho doručenia.

V preskúmvanej veci bol platobný rozkaz odporcovi doručovaný inak než poštou. Pri doručovaní 6. novembra 2011 platobný rozkaz za odporcu neprevzal splnomocnenec (osoba, ktorá platobný rozkaz za odporcu prevzala, sa nepreukázala dokladom splnomocnenca). Platobný rozkaz bol doručovaný iným spôsobom, než uviedol odvolací súd; doručovaný bol – ako to vyplýva zo spisu – na súde prvého stupňa, avšak bez zachovania postupu upraveného v § 140 a 142 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy.

Platobný rozkaz prevzal 6. októbra 2011 na súde prvého stupňa bližšie neurčený pracovník odporcu, ktorý potvrdil jeho prevzatie. Odporca už v odpore uviedol, že platobný rozkaz mu nebol doručený 6. novembra 2011, ale až 10. októbra 2011. Na tom zotrval aj v odvolaní, v ktorom svoju argumentáciu spresnil v tom zmysle, že platobný rozkaz za neho neprevzal oprávnený pracovník jeho podateľne, ale v rozpore s prijatými internými predpismi pracovník, ktorého na to nepoveril. Správnosť skutkového zistenia o dni doručenia platobného rozkazu, z ktorého vychádzali sudy oboch nižších stupňov, bol tým spochybnený.

Žiadna súčasť spisu neumožňuje v danom prípade prijať záver, že pri doručovaní platobného rozkazu bolo skúmané, či osoba, ktorá ho za odporcu preberá, je jeho pracovník oprávnený prijímať zásielky určené odporcovi (§ 48 ods. 1 veta prvá O.s.p.). Nevyhnutné šetrenie, ktoré malo byť zamerané na bližšie ozrejenie okolností doručenia platobného rozkazu a odstránenie pochybností o riadnom doručení, sudy nevykonali.

Keďže a/ obsah spisu nedáva žiadny podklad pre záver, že pri doručovaní platobného rozkazu bolo zistené, že ten, kto platobný rozkaz za odporcu prevzal, bol 6. októbra 2011 pracovníkom oprávneným za odporcu prijímať písomnosti (§ 48 ods. 1 veta prvá O.s.p.), a b/ nebolo vykonané nevyhnutné šetrenie za účelom odstránenia pochybností, či vôbec, prípadne kedy bol v danom prípade platobný rozkaz odporcovi doručený (6. októbra 2011 alebo 10. októbra 2011), možno mať „rozumné pochybnosti“ (viď III. ÚS 331/04) o riadnom doručení platobného rozkazu a správnosti záverov súdov o plynutí lehoty na podanie odporu proti platobnému rozkazu.

Ak súd nemá záver o nedodržíaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol (porovnaj III. ÚS 331/04). Vzhľadom na predmetné pochybnosti bolo v preskúmvanej veci potrebné vychádzať z predpokladu, že odpor proti platobnému rozkazu bol podaný v zákonnej lehote.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že odporca v danom prípade opodstatnene namietol, že mu postupom súdov bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Jeho odpor proti platobnému rozkazu bol totiž odmietnutý ako oneskorene podaný, i keď procesné predpoklady pre tento postup neboli dané; odvolací súd túto procesnú nesprávnosť neodstránil.

Výskyt niektorej z vád uvedených v § 237 O.s.p. je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 a 2 O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

66. ROZHODNUTIE

Už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je exekučný súd, konajúci o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený aj bez návrhu (ex offa) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne.

Ak exekučný súd zistí, že právomoc rozhodcovského súdu bola založená na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, je oprávnený vyvodit' všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou zmluvou viazaná.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012 sp.zn. 6 Cdo 105/2011)

Z odôvodnenia:

Oprávnený podal súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 862,23 € spolu s príslušenstvom. Povinnosť povinného zaplatiť mu vymáhanú sumu preukazoval rozhodcovským rozsudkom zo 16. júna 2010 vydaným stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti R. a.s., so sídlom v B. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Lučenec o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Lučenec uznesením z 18. januára 2011 č.k.12 Er 1137/2010-13 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. V odôvodnení uviedol, že povinný bol rozhodcovským rozsudkom zaviazaný na plnenie z dôvodu, že nesplatil úver poskytnutý mu zmluvou o úvere právnou predchodkyňou oprávneného (P., a.s.). S prihliadnutím na účastníkov a obsah zmluvy dospel k záveru, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorá bola uzavretá podľa § 2 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a že na vec treba preto aplikovať Smernicu Rady 93/13/EHS o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica“). Vychádzal z názoru, že v exekučnom konaní súd je povinný už pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ex offa posúdiť povahu zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky), ktorou je založená právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodnúť, z hľadiska jej primeranosti (priateľnosti), a teda aj jej platnosti. Rozhodcovský súd vyvodil svoju právomoc konať a rozhodnúť o žalobe oprávneného z bodu 9.2 Obchodných podmienok pre úver, v ktorom je obsiahnutá rozhodcovská doložka. Podľa názoru exekučného súdu je táto rozhodcovská doložka neprijateľná, lebo povinného zbavuje reálnej možnosti riešiť prípadný spor s oprávneným pred všeobecným súdom. Rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne a jej text splynul s ostatnými štandardnými podmienkami zmluvy. Povinný mohol zmluvu buď odmietnuť ako celok, alebo sa podrobiť všetkým podmienkam poskytnutia úveru, teda aj podmienke riešenia vzájomných sporov v rozhodcovskom konaní. Výkon práv z takto dohodnutej rozhodcovskej doložky sa podľa názoru exekučného súdu prieči dobrým mravom.

Na odvolanie oprávneného Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 16. marca 2011 sp.zn. 1 CoE 113/2011 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne. Vychádzal z toho, že exekučný súd je pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie aj bez návrhu povinný skúmať, či exekučný titul spĺňa materiálne a formálne podmienky vykonateľnosti (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku). Ak zistí rozpor exekučného titulu so zákonom, musí aj adekvátne procesne zareagovať. Navyše, § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „č. 244/2002 Z.z.“) priznáva exekučnému súdu právo preskúmať aj bez návrhu rozhodcovský rozsudok z hľadísk vyjadrených v tomto ustanovení. Námietky oprávneného považoval preto odvolací súd za nedôvodné. Keďže neprijateľná rozhodcovská doložka je neplatná, rozhodcovský rozsudok je materiálne nevykonateľný, čo je neodstrániteľná prekážka brániaca exekúcii. Rozhodcovský rozsudok, ktorý bol v danom prípade vydaný, nemôže byť teda zákonným exekučným titulom na vykonanie exekúcie.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal oprávnený dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie zmenil a súdneho exekútora poveril vykonaním exekúcie, alebo aby uznesenia súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dovolaní uviedol, že v danej veci už bolo prv právoplatne rozhodnuté rozsudkom rozhodcovského súdu (§ 237 písm. d/ O.s.p.), rozhodcovský rozsudok bol podrobený preskúmaniu bez toho, aby to niekto navrhol (§ 237 písm. e/ O.s.p.) a v danom prípade mu bola odňatá možnosť pred súdmi konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo bol zbavený možnosti domôcť sa exekúcie na podklade právoplatného a vykonateľného exekučného titulu. Podľa názoru dovolateľa nie je exekučný súd oprávnený skúmať „materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku, ani preskúmať rozhodcovské konanie. Nesúhlasil s názorom exekučného súdu, že v exekučnom konaní je súd oprávnený ex offo posudzovať otázku prijateľnosti rozhodcovskej doložky. Podľa názoru dovolateľa exekučný súd nemôže preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadiska jeho súladu so všeobecne záväznými predpismi. Ani ustanovenie § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. mu neumožňuje hodnotiť skutkovú a právnu stránku prípadu. Tejto zásade zodpovedá aj vymedzenie dôvodov pre zastavenie exekúcie, vrátane dôvodu uvedeného v § 45 ods. 1 písm. c/ tohto zákona. Záver súdov, že rozhodcovská doložka je v danom prípade neplatná, je podľa oprávneného dôsledkom nesprávnej aplikácie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, ktoré v čase dojednávania rozhodcovskej doložky ani nebolo účinné.

Povinný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol oprávnený dovolaním, nemá znaky uznesenia uvedeného v týchto ustanoveniach. Dovolanie oprávneného preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania oprávneného by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Oprávnený procesné vady konania v zmysle § 237 písm.a/, b/, c/, g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

1. Dovolateľ v dovolaní namieta existenciu vady uvedenej v § 237 písm. d/ O.s.p. tvrdiac, že exekučný súd skúmaním „materiálnej správnosti rozhodcovského rozsudku“ opätovne vec prejednal.

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Prekážka rozsúdenej veci (rei iudicatae) patrí k procesným podmienkam konania a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Jej podstata spočíva v tom, že právoplatný rozsudok predstavuje vec rozsúdenú, v ktorom prípade sa vylučuje možnosť totožnú vec znova prejednať a o nej rozhodnúť. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých už bol pôvodne uplatnený.

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že konaniu vo veci exekúcie oprávneného B. s.r.o., so sídlom v B. proti povinnému J. T. bývajúcemu v J. o vymoženie 862,23 € s príslušenstvom vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 12 Er 1137/2010, na základe rozhodcovského rozsudku zo 16. júna 2010 vydaného

stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti R. a.s., so sídlom v B. nepredchádzalo žiadne iné exekučné konanie s tým istým predmetom konania, ktoré by sa týkalo tých istých účastníkov. Prekážku rozsúdenej veci pre exekučné konanie netvorí právoplatný rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, a to ani pri skúmaní, či rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul. Z povahy rozhodcovského konania, ktoré je v zákonom vymedzených prípadoch alternatívnou možnosťou prejednaní sporu, totiž vyplýva, že jeho výsledkom môže byť titul, splnenia ktorého sa možno domáhať vykonaním exekúcie.

Oprávnený preto neopodstatnene namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. d/ O.s.p..

2. Oprávnený je presvedčený, že súdy sa dopustili aj procesnej nesprávnosti uvedenej v ustanovení § 237 písm. e/ O.s.p. tým, že preskúmali rozhodcovský rozsudok napriek tomu, že to nikto nenavrhol.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku jednej z neodstrániteľných podmienok konania, návrhu na začatie konania; ak konanie prebieha napriek nedostatku návrhu a nejde o prípad, kedy súd môže konať aj bez návrhu, treba konanie zastaviť.

V danom prípade ale oprávnený podal návrh na vykonanie exekúcie. Exekučný súd potom na základe žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie začal konať (§ 44 Exekučného poriadku). Z určujúceho – obsahového – hľadiska (§ 41 ods. 2 O.s.p.) nejde zo strany oprávneného o námietku nedostatku návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p., ale o námietku inú, ktorú oprávnený uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu súdov nižších stupňov.

Dovolateľ preto neopodstatnene namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p.

3. Oprávnený tvrdí, že mu v danom prípade bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.). Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O vadu tejto povahy ide tiež vtedy, keď exekučný súd zamietne žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, i keď pre to neboli dané procesné predpoklady. Dôsledkom takého nesprávneho procesného postupu je zastavenie exekúcie, ktorým sa oprávnenému v exekučnom konaní odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia (porovnaj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 24/2010 a sp. zn. 3 Cdo 209/2008). Dovolací súd preto skúmal, či v preskúmvanej veci nejde o túto vadu konania.

V dovolacom konaní bolo z hľadiska namietanej vady kľúčové zodpovedanie otázky, či exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, je pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie oprávnený aj bez návrhu (ex offo) posúdiť platnosť rozhodcovskej doložky, z ktorej rozhodcovský súd vyvodzoval svoju právomoc.

V zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už judikáte R 46/2012 uviedol, že ak oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa totiž exekučný súd v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku okrem iného zaoberá tiež tým, či rozhodnutie (iný titul) uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie je vykonateľné tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej.

Exekučný súd je teda už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie bezpochyby oprávnený posúdiť, či oprávneným označený exekučný titul (ne)bol vydaný kompetentným orgánom (túto skutočnosť napokon nepopiera ani dovolateľ). Význam tohto oprávnenia tkvie v tom, že ak exekučný titul vydal orgán, ktorý na to nemal právomoc, ide o rozhodnutie ničotné, nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Takéto rozhodnutie nespĺňa predpoklad materiálnej vykonateľnosti a na jeho základe nemožno viesť nútený výkon rozhodnutia.

Osobitosť postavenia rozhodcovského súdu spočíva medzi iným v tom, že jeho právomoc vec prejednať a rozhodnúť sa odvodzuje od rozhodcovskej zmluvy. Predpokladom právomoci rozhodcovského súdu je teda platné uzavretie rozhodcovskej zmluvy medzi zmluvnými stranami, a to či už vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky. Ak právomoc rozhodcovského súdu závisí od existencie platnej rozhodcovskej zmluvy a exekučný súd má povinnosť v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku zisťovať rozpor exekučného titulu so zákonom (medziiným aj to, či bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie), je logické, že exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva (doložka) môže totiž založiť právomoc rozhodcovského súdu určitú vec prejednať a rozhodnúť; pokiaľ je tento právny úkon absolútne neplatný, hľadá sa naň, akoby nikdy nebol uzavretý.

Exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ak má pre to dostatok skutkových a právnych poznatkov, je v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie aj bez návrhu (ex offa) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne. Ak sa v exekučnom konaní zistí, že rozhodcovský súd vyvodzoval svoju právomoc z neplatnej rozhodcovskej zmluvy (doložky), je exekučný súd oprávnený vyvodiť všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou doložkou viazaná.

Z uvedených dôvodov nemožno prisvedčiť dovolateľovi v tom, že zo žiadneho ustanovenia procesného predpisu exekučnému súdu nevyplýva oprávnenie rozhodcovskú doložku posúdiť z hľadiska jej platnosti.

V preskúmvanej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, ktorý po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či rozhodcovská doložka bola uzavretá platne.

Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia; exekučný súd si ani neosvojoval postavenie odvolacieho súdu, tak ako to mylne tvrdil dovolateľ. Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky exekučný súd len realizoval svoje oprávnenie vyplývajúce z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku.

K samotnému záveru exekučného súdu o neprijateľnosti (a teda aj neplatnosti) rozhodcovskej doložky treba uviesť, že v danom prípade mal exekučný súd k dispozícii rozhodujúce skutkové podklady, z ktorých mohol získať potrebné informácie o skutkovom a právnom stave. Otázku prijateľnosti rozhodcovskej doložky skúmal v súlade so Smernicou len z hľadísk, ktoré Smernica výslovne pripúšťa. Jeho skutkové závery, ku ktorým pri tom došiel, majú povahu zjavných skutkových zistení. Záver exekučného súdu, že skúmaná rozhodcovská doložka je neprijateľná, nie je v zjavnom rozpore s účelom a zmyslom Smernice, ani v zjavnom rozpore s obsahompisu. Listiny, ktoré mal exekučný súd k dispozícii, takýto záver umožňovali.

Oprávnený nedôvodne namietal, že exekučný súd postupoval v rozpore so zákonom, lebo ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka nebolo v čase dojednania rozhodcovskej doložky účinné. Citované zákonné ustanovenie totiž podáva len príkladný výpočet neprijateľných podmienok uvedených v spotrebiteľských zmluvách. Prijateľnosť podmienok uvedených v spotrebiteľskej zmluve bolo preto možné skúmať aj z iných hľadísk, než v tomto ustanovení výslovne uvedených, najmä z tých, ktoré boli v súlade so Smernicou.

Keďže exekučný súd už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku zistil, že rozhodcovský súd nie je vykonateľný exekučný titul, došiel k správne záveru, že nie sú splnené podmienky pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Pokiaľ žiadosť súdneho exekútora o toto poverenie zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nešlo o prípad zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na

vykonanie exekúcie, hoci pre toto zamietnutie neboli splnené zákonné predpoklady. Postupom súdov nižších stupňov nebola oprávnenému odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

4. Pokiaľ dovolateľ namieta, že v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci a že ich rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, ide z jeho strany o uvedenie relevantných dovolacích dôvodov (viď § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.), ktoré ale môžu byť úspešne uplatnené len v procesne prípustnom dovolaní. Ani tzv. iná vada (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ani nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) ale prípustnosť dovolania nezakladajú.

Keďže prípustnosť podaného dovolania nemožno vyvodit' z § 239 O.s.p. a neboli zistené ani vady konania v zmysle § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie oprávneného podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

67.
ROZHODNUTIE

Exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom.

Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania sa nemôže považovať za súkromnoprávny vzťah.

Na strane súdneho exekútora nemôže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka tým, že po zastavení exekučného konania oprávnenému nevyúčtoval, ani nevrátil preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov, ktoré mu oprávnený zaplatil.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. augusta 2012 sp.zn. 6 M Cdo 4/2011)

Z odôvodnenia:

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom zo 7. februára 2008 č. k. 5 C 98/2007-83 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplata 318 814 Sk s príslušenstvom právnym titulom vydania bezdôvodného obohatenia; žalobu zamietol vzhľadom na to, že žalovaný vzniesol námietku premlčania. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. Vychádzal z toho, že žalovaný (súdny exekútor) v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. Er 4094/00, po zastavení exekúcie uznesením z 22. júla 2005 č. k. Er 4094/00-48 nevrátil žalobcovi (ktorý bol v exekučnom konaní v procesnom postavení oprávneného) sumu 318 814 Sk predstavujúcu rozdiel medzi poskytnutým preddavkom na odmenu a náhradu hotových výdavkov exekútora vo výške 322 750 Sk a priznanou výškou trov exekúcie 3 936 Sk. Právny vzťah medzi účastníkmi posúdil podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka ako bezdôvodné obohatenie. Uzavrel, že dňom 1. augusta 2005, kedy bolo uznesenie o zastavení exekúcie a trovách exekúcie z 22. júla 2005 č. k. Er 4094/00-48 doručené žalobcovi, začala plynúť subjektívna dvojročná premlčacia doba na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorá uplynula 1. augusta 2007. Keďže žaloba bola podaná na súde až 3. augusta 2007, nemohol súd priznať žalobcovi uplatnené právo vzhľadom na žalovaným dôvodne vznesenú námietku premlčania.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 11. februára 2010 sp. zn. 4 Co 107/2008 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. Rozhodol tiež o náhrade trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, že v danej veci ide o bezdôvodné obohatenie žalovaného v zmysle § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a že nárok žalobcu je premlčaný vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania.

Na základe podnetu žalobcu podal proti označeným rozsudkom súdov nižších stupňov generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie s odôvodnením, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Súdny v danom prípade nesprávne aplikovali § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a vzťah účastníkov konania považovali za občianskoprávny vzťah, v rámci ktorého žalovaný zodpovedá za bezdôvodné obohatenie. Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania sa ale nemôže považovať za súkromnoprávny vzťah. Ide tu o verejnoprávny vzťah, v rámci ktorého na strane súdneho exekútora nemôže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka tým, že účastníkovi nevráti preddavok na trovy exekúcie, ktoré mu po zastavení exekúcie neboli priznané v takej výške, ako prevzal preddavok. Podľa názoru generálneho prokurátora Slovenskej republiky mali sudy na danú vec aplikovať § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Z týchto dôvodov žiadal mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je podané opodstatnene.

Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho ale právne vyhodnotiť a odôvodniť. Ak ho však predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. V danej veci sa žalobca domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 10 582,69 €. Tvrdil, že uvedená suma predstavuje preplatok na preddavku na úhradu odmeny exekútora a jeho hotových výdavkov.

Súdy nižších stupňov právny vzťah účastníkov konania, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, považovali za občianskoprávny vzťah, v rámci ktorého žalovaný zodpovedá za bezdôvodné obohatenie, ktoré získal na úkor žalobcu. Občianskoprávnymi vzťahmi sú majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (pozri § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Tieto vzťahy sú upravené normami súkromného práva a sú založené na princípoch právnej rovnosti ich subjektov. Práva a povinnosti, ktoré sú obsahom právnych vzťahov tejto povahy, vznikajú na základe prejavov vôle vyplývajúcich z princípu autonómie vôle ich subjektov. Vzťahy, ktoré sú založené na nerovnom právnom postavení ich účastníkov a v ktorých orgány verejnej moci rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov na báze autoritatívnosti, sú verejnoprávne.

Exekútor je v zmysle § 2 Exekučného poriadku štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“). Podľa § 3 Exekučného poriadku exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydaným v exekučnom konaní.

Z definície právneho postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom (viď vyššie) vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci deľby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadieť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom. Ustanovenie § 5 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2005 (kedy nadobudla účinnosť jeho novela vykonaná zákonom č. 341/2005 Z. z.) výslovne uvádza, že vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci.

V danom prípade išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie funkcií štátu, v rámci ktorého účastníci nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre právne vzťahy založené na súkromnom práve. Tento právny vzťah sa vyznačoval tým, že jeden účastník vzťahu (súdny exekútor) vystupoval voči druhému účastníkovi (oprávnenému) ako nositeľ verejnej zvrchovanej moci a bol oprávnený druhému subjektu jednostranne zakladať práva alebo povinnosti (v tejto súvislosti viď napr. ustanovenie § 197 ods. 2 v spojení s § 31 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorých exekútor môže požadovať od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov a môže odmietnuť vykonať požadovaný právny úkon, ak žiadateľ nezloží primeraný preddavok a ak v lehote určenej exekútorom oprávnený nezloží preddavok, na návrh exekútora môže súd exekúciu zastaviť). Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania s týmito znakmi nemôže byť považovaný za súkromnoprávny vzťah.

Vzhľadom na povahu vzťahu vznikajúceho medzi oprávneným ako účastníkom exekučného konania a súdnym exekútorom vykonávajúcim exekučnú činnosť nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka tým, že súdny exekútor po zastavení exekučného konania oprávnenému nevyúčtoval, ani nevrátil preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov, ktoré oprávnený zaplatil, hoci ho žalobca na ich vrátenie vyzval.

Rozhodnutia napadnuté mimoriadnym dovolaním teda spočívajú na nesprávnom právom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné pripomenúť, že právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu („iura novit curia“). Pokiaľ súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových okolností, so zreteľom na povahu ktorých alebo spôsob opisania ktorých prichádza do úvahy možnosť podriadenia žalobou uplatneného nároku pod inú hmotnoprávnu normu, než je uvedená v žalobe, musí vec právne posúdiť podľa zodpovedajúcej normy bez ohľadu na to, či je v

žalobe uvedený (alebo správne uvedený) právny dôvod požadovaného plnenia. V danom prípade – so zreteľom na to, ako a čím žalobca vymedzil skutkový rámec, z ktorého vyvodzoval svoj nárok na zaplatenie požadovanej sumy – bolo pred rozhodnutím o jeho žalobe „o vydanie bezdôvodného obohatenia“ potrebné vyriešiť otázku, či žalobou uplatnený nárok nevyplýva zo vzťahu zodpovednosti súdneho exekútora za škodu spôsobenú účastníkovi konania v zmysle § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Zo spisu vyplýva, že sudy nižších stupňov žalobu z tohto aspektu neposudzovali. Ich rozhodnutia sú v dôsledku toho aj predčasné (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. januára 2010 sp. zn. 3 Cdo 58/2009 a z 28. februára 2011 sp. zn. 2 M Cdo 19/2010).

Keďže generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie, Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté rozhodnutia (§ 243b ods. 2 O.s.p. a § 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

68.
ROZHODNUTIE

Aj v prípade, že spotrebiteľ nevyužije právnu možnosť spochybnit' existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2012 sp. zn. 5 Cdo 230/2011

Z odôvodnenia:

Oprávnená podala dňa 26. augusta 2010 súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 1 614,29 € s príslušenstvom. Uviedla, že exekučným titulom je k návrhu pripojený rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcovským súdom zriadeným pri R., a.s. so sídlom v B., ktorým bola žalovanému D. K. (v exekučnom konaní v procesnom postavení povinného) uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni B., s.r.o. (v exekučnom konaní v procesnom postavení oprávnenej) sumu 1 614,29 € s príslušenstvom. Súdny exekútor požiadal Okresný súd Prievidza o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Prievidza uznesením z 10. februára 2011 č. k. 9 Er 2443/2010-17 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Vychádzal zo zistenia, že právnym predchodca oprávnenej a povinný uzavreli 4. septembra 2006 zmluvu o úvere, na základe ktorej bol povinnému poskytnutý úver vo výške 50 000 Sk. S prihliadnutím na účastníkov a obsah zmluvy dospel k záveru, že ide o spotrebiteľskú zmluvu. Rozhodcovská doložka v nej obsiahnutá nebola dojednaná individuálne a spôsobuje – v neprospech spotrebiteľa – značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Oprávnená vopred určila nielen obsah zmluvy, ale v rozhodcovskej doložke tiež stanovila (spotrebiteľovi „nadiktovala“) spôsob riešenia ich prípadných vzájomných sporov. Takáto doložka je neprijateľná zmluvná podmienka v zmysle § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka v znení platnom v čase uzavretia tejto zmluvy, resp. nekalá podmienka v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica“). Ide teda o neplatnú rozhodcovskú doložku (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka), ktorá nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť spor oprávnenej a povinného. Rozhodcovský rozsudok, ktorý je pripojený k návrhu na vykonanie exekúcie, teda vydal subjekt, ktorý na to nemal právomoc. Takýto rozhodcovský rozsudok nie je vykonateľný exekučný titul. Vzhľadom na to žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v celom rozsahu zamietol [§ 44 ods. 4 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“)].

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Trenčíne uznesením z 15. júla 2011 sp.zn. 8 CoE 134/2011 napadnuté uznesenie potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.), pričom sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu, ktorý podľa jeho názoru pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie správne v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku skúmal žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a tiež exekučný titul. Toto ustanovenie ukladá exekučnému súdu pri rozhodovaní o udelení poverenia skúmať, či exekučný titul je vykonateľný po formálnej aj materiálnej stránke. Na rozdiel od iných exekučných titulov vymenovaných v § 41 ods. 2 Exekučného poriadku, zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 244/2002 Z.z.“) v ustanovení § 45 priznáva exekučnému súdu právo preskúmať rozhodcovský rozsudok aj z hľadiska hmotného práva. V zmysle Smernice musí vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku vydaného bez účasti spotrebiteľa, hneď po oboznámení sa s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v spotrebiteľskej zmluve, a to v takom rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Vnútroštátnemu súdu prináleží vyvodit' všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol doložkou viazaný.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená, ktorá navrhla, aby dovolací súd napadnuté uznesenie zmenil a poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie, alternatívne, aby uznesenie

odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Tvrdila, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, nebol podaný návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, a oprávnenej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. d/, e/, f/ O.s.p.). Podľa názoru dovolateľky exekučný súd nebol oprávnený skúmať materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku, ani rozhodcovské konanie, ale ani zmluvu, na základe ktorej bol vydaný. Vo veci je daná prekážka „res iudicata“. Oprávnená považovala za neprijateľné, aby exekučný súd poprel právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku, keď nebol podaný návrh na začatie konania o zrušení rozhodcovského rozsudku. Postupom súdov jej v bola v exekučnom konaní odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že súdy v rozpore so zákonom neumožnili oprávnenej uplatniť jej práva z rozhodcovského rozsudku. Podľa jej názoru nie je exekučný súd v exekučnom konaní, v ktorom sa má nútene vykonať rozhodcovský rozsudok, oprávnený ex offio skúmať povahu rozhodcovskej doložky.

Povinný sa k dovolaniu oprávnenej písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie, ktoré oprávnená napadla dovolaním, nemá znaky týchto uznesení. Prípustnosť jej dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

1. Dovolateľka namieta, že v danom prípade sa už v tej istej veci prv právoplatne rozhodlo.

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Prekážka rozsúdenej veci (*rei iudicatae*) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený petitom vyplýva z rovnakých skutočných tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t.j. ak vyplýva z rovnakého skutku).

Z obsahu spisu vyplýva, že predmetnému exekučnému konaniu nepredchádzalo v tej istej veci žiadne iné súdne konanie. Vzhľadom na uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v exekučnom konaní nedošlo k dovolateľkou tvrdenej procesnej vade v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p. Prekážku rozsúdenej veci pre exekučné konanie netvorí rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, a to ani vtedy, ak exekučný súd skúma, či exekučný titul vydaný vo forme rozhodcovského rozsudku je vykonateľný. Z povahy rozhodcovského konania, ktoré je v zákonom vymedzených prípadoch alternatívnou možnosťou súdneho sporového konania, totiž vyplýva, že jeho výsledkom môže byť titul, splnenia ktorého sa možno domáhať vykonaním exekúcie. Rozhodcovské konanie nemá charakter exekučného (vymáhacieho konania), preto ním nemôže byť založená prekážka tzv. „duplicitnej“ exekúcie.

2. Podľa názoru oprávnenej došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p., tým, že sudy skúmali podmienky vydania rozhodcovského rozsudku, hoci povinný nevyvinul žiadnu aktivitu na takýto prieskum.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku jednej z neodstrániteľných podmienok konania – návrhu na začatie konania v prípade, v ktorom konanie začína na návrh. Ak konanie prebieha napriek nedostatku návrhu a nejde o prípad, kedy súd môže konať aj bez návrhu, treba konanie zastaviť.

V danom prípade ale oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie a exekučný súd pristúpil k posúdeniu žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku). Je zrejmé, že z určujúceho – obsahového – hľadiska (§ 41 ods. 2 O.s.p.) nejde zo strany oprávnenej o námietku nedostatku návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p., ale o námietku inú, ktorú oprávnená uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu a právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

3. Oprávnená v dovolaní tiež namieta, že sudy jej v konaní odňali možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

K odňatiu možnosti oprávnenej pred súdom konať malo podľa jej názoru dôjsť tým, že sudy zamietli žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, i keď pre tento postup neboli dané procesné predpoklady. Zo spisu nevyplýva, že by táto dovolacia námietka bola vznesená opodstatnene.

Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky sudy v danom exekučnom konaní nepreskúmavali vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizovali svoje oprávnenie posúdiť, či predmetný exekučný titul nie je v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku).

Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (rozhodcovská doložka), z ktorej bola vyvodzovaná právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Ak rozhodcovská doložka nebola (platne) uzavretá, nemal rozhodcovský súd právomoc konať ako rozhodcovský súd; ním vydaný rozhodcovský rozsudok je paakt, ktorý nie je materiálne vykonateľný.

Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou (alebo platnosťou) rozhodcovskej zmluvy (rozhodcovskej doložky) nebránia ani § 21 ods. 2 alebo § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ a dodávateľ. Premieta sa v nich klasická rímska právna zásada „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Kým nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci, v spotrebiteľských veciach je to inak. Uvedená právna zásada v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu – princípu ochrany práv spotrebiteľa. V dôsledku toho aj v prípade, že spotrebiteľ ako účastník rozhodcovského konania nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy v rozhodcovskom konaní alebo podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z.z., je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy (doložky); v prípade zistenia, že rozhodcovská zmluva (doložka) nebola (platne) uzavretá, musí exekučný súd konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku. Tým exekučný súd napĺňa príkaz vyplývajúci z princípu ochrany práv spotrebiteľa.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinného. Listiny predložené oprávnenou takýto záver umožňovali. Dovolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky. Správnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie preto neodňali oprávnenej možnosť konať pred súdom.

4. Oprávnená napokon namieta, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Táto námietka by, v prípade jej opodstatnenosti, mohla byť účinne uplatnená ako prípustný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.), avšak iba v procesne prípustnom dovolaní. Ani tzv. iná vada konania, ani nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladajú.

Keďže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovení § 239 O.s.p. ani § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie oprávnenej podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.